

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Банківська справа

на тему: Аналіз кредитних операцій банку

Здобувач групи БС - 01а ГУССВ Назар Максимович
(шифр групи) (прізвище, ім'я, по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело.

_____
(підпис) Назар ГУССВ
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник доцент, к.е.н., доцент Людмила РЯБУШКА
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Суми 2024

□

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО

«__» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувача групи БС -01а _____ інституту (центру) БІЕМ
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Назар Максимович Гусєв

Тема роботи: Аналіз кредитних операцій банку

Затверджено наказом по СумДУ № 0580-VI від « 24 » травня 2024 р.
Термін здачі здобувачем завершеної роботи « 27 » травня 2024 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної банківської звітності, періодичні видання, підручники і навчальні посібники, офіційний сайт Національного банку України, офіційний сайт АТ «Ощадбанк».

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

- Розкрити економічну сутність кредитних операцій банку та надати їх класифікацію; здійснити аналіз кредитних операцій АТ «Ощадбанк» за період 2019-2023 рр; визначити подальші напрямки використання кредитних продуктів в банківській сфері.

Дата видачі завдання: «8 » квітня 2024 р.

Керівник: доцент, к.е.н., доцент
Завдання прийнято до виконання
«8 » квітня 2024 р..

Людмила РЯБУШКА
Назар ГУСЄВ

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр
на тему:
Аналіз кредитних операцій банку
Назар Максимович Гусєв

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 38 сторінках, з яких список використаних джерел із 31 найменувань. Робота містить 7 таблиць, 21 рисунків, а також 3 додатки.

Актуальність роботи обумовлена тим, в умовах постійної конкуренції та на тлі російської агресії банки в Україні постійно розширюють спектр кредитних послуг, здійснюють кредитні операції як для корпоративних клієнтів, так і для фізичних осіб. Тому кредитна діяльність банків і кредитні операції банків завжди важливі для розвитку економіки країни.

Метою кваліфікаційної роботи є систематизація теоретичних та практичних засад використання банками кредитних операцій в умовах воєнного стану.

Методи дослідження: абстрактно-логічний та системно-структурний аналіз (на етапі систематизації наукових підходів до економічної сутності кредитних операцій банку та факторів, що впливають на якість кредитів), розрахунково-аналітичний метод (на етапі аналізу кредитних операцій АТ «Ощадбанк» та банківської системи), візуалізації результатів дослідження: табличний і графічний, регресійно-кореляційний метод (на етапі побудови лінії тренду банківських показників).

Основний результат роботи полягає в систематизації теоретичних засад економічної сутності кредитних операцій банку; структурованому аналізі кредитних операцій АТ «Ощадбанк» за період 2019-2023 років; визначенні напрямків подальшого використання кредитних операцій банку в умовах воєнного стану.

Ключові слова: кредит, кредитні операції, банк, ризики, аналіз

ЗМІСТ

Стор.

Вступ.....	5
1. Економічна сутність та класифікація кредитних операцій банку....	7
2. Аналіз кредитних операцій в АТ «Ощадбанк».....	17
3. Напрямки забезпечення якості кредитних операцій в АТ «Ощадбанк».....	26
Висновки.....	33
Список використаних джерел.....	35
Додаток А Класифікаційні ознаки кредиту, кредитного ризику.....	39
Додаток Б Банківська статистика.....	42
Додаток В. Показники діяльності АТ «Ощадбанк».....	45

ВСТУП

Актуальність роботи обумовлена тим, що в умовах постійної конкуренції та на тлі російської агресії банки в Україні постійно розширюють спектр кредитних послуг, здійснюють кредитні операції як для корпоративних клієнтів, так і для фізичних осіб. Тому кредитна діяльність банків і кредитні операції банків завжди важливі для розвитку економіки країни.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є економічні відносини, які виникають в процесі використання банком кредитних операцій

Предметом кваліфікаційної роботи є наукові підходи, методи, інструменти, що дозволяють здійснити аналіз кредитних операцій банку.

Метою кваліфікаційної роботи є систематизація теоретичних та практичних засад використання банками кредитних операцій в умовах воєнного стану.

Відповідно до поставленої мети були визначені завдання:

- систематизувати теоретичні засади економічної сутності кредитних операцій банку;
- структурувати класифікацію кредитних операцій банку;
- здійснити аналіз кредитних операцій АТ «Ощадбанк» за період 2019-2023 років;
- визначити напрямки подальшого використання кредитних операцій банку в умовах воєнного стану;
- побудувати лінію тренду банківських показників на період до трьох років.

Для досягнення поставленої мети та поставлених завдань в кваліфікаційній роботі застосовувалися наступні методи дослідження: абстрактно-логічний та системно-структурний аналіз (на етапі систематизації наукових підходів до економічної сутності кредитних операцій банку та факторів, що впливають на якість кредитів), розрахунково-аналітичний метод

(на етапі аналізу кредитних операцій АТ «Ощадбанк» та банківської системи), візуалізації результатів дослідження: табличний і графічний, регресійно-кореляційний метод (на етапі побудови лінії тренду банківських показників).

Інформаційна база дослідження: законодавчі та нормативні акти, підручники, навчально-методичні посібники, періодичні видання, інтернет-ресурси, статистична інформація, офіційний сайт Національного банку України, офіційний сайт АТ «Ощадбанк».

Практичне значення отриманих результатів полягає в структурованому аналізі кредитних операцій АТ «Ощадбанк» за період 2019-2023 років; визначенні напрямків подальшого використання кредитних операцій банку в умовах воєнного стану.

1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Кредит, як невід’ємна складова економічних відносин між суб’єктами господарювання, з одного боку, сприяє ефективному використанню обмежених ресурсів фінансової системи, з іншого – сприяє підвищенню прибутковості бізнесу, отримання додаткових благ. В умовах постійної конкуренції та на тлі російської агресії банки в Україні все ж таки постійно розширюють спектр кредитних послуг, здійснюють кредитні операції як для корпоративних клієнтів, так і для фізичних осіб. Тому кредитна діяльність банків і кредитні операції банків завжди перебувають в центрі уваги як науковців так і практиків [1 - 5; 7 - 9; 15; 20 - 30]. Регулювання кредитних операцій банків починається з ЗУ «Про банки і банківську діяльність» [18], в якому зазначено: термін «банківський кредит», перелік кредитних операцій (стаття 49), вимоги до організації надання кредитів та обмеження щодо здійснення кредитних операцій, регулювання кредитного ризику. З метою банківського нагляду до управління кредитним ризиком банківської системи НБУ формує Кредитний реєстр із визначеним переліком боржників кредитних операцій, неплатоспроможних банків або за якими відкликані ліцензії та іде ліквідація, тощо (стаття 67). Окрім закону законодавчими нормами, що регулюють сферу кредитних операцій є Положення №315 [19], Положення №351 [16], Методика регулювання економічних нормативів...№803-рш [10]. В свою чергу Господарський кодекс України зазначає в статті 345, що відноситься до кредитних операцій та на підставі чого здійснюються кредитні відносини [6]. В науковій площині зустрічаються визначення кредитних операцій пов’язаних з надання клієнтам позичок, прийняття зобов’язань про надання у тимчасове користування коштів клієнтам банку, проведення факторингових операцій та фінансового лізингу, також надання коштів у формі врахування векселів та операцій репо, операцій з урахуванням

кредитного ризику. Систематизація поглядів науковців до економічної сутності кредитних операцій банків подана на рис.1.1.

банківський кредит - будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми

• Національний банк України

кредитні операції полягають у розміщенні банками від свого імені, на власних умовах та на власний ризик залучених коштів юридичних осіб (позичальників) та громадян

• Господарський Кодекс України

кредитні операції - це вид активних операцій банку, які пов'язані: з наданням клієнтам залучених коштів у тимчасове користування – позик у готівковій або безготівковій формі та кредитів у формі врахування векселів, розміщення депозитів, операцій репо, на фінансування будівництва житла, проведення факторингових операцій, фінансового лізингу тощо; з прийняттям зобов'язань про надання коштів у тимчасове користування – надання гарантій, поручительства, авалів тощо; з будь-яким продовженням строку боргу, яке здійснене в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми

• О. Коренєва, Т. Савченко, О.Карпенко

кредитні операції визначаються, як активних операцій, пов'язаних з наданням клієнтам коштів у тимчасове користування або прийняттям зобов'язань про надання коштів у тимчасове користування за певних умов, а також надання гарантій, поручительств, авалів, розміщення депозитів, проведення факторингових операцій, фінансового лізингу, видача кредитів у формі врахування векселів, у формі операцій репо, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів

Н.Литвин

кредитні операції- це різновид банківських операцій, які пов'язані з розміщенням залучених банком коштів шляхом їх надання в тимчасове користування (надання прямого кредиту, кредитів у формі врахування векселів або операцій репо чи розміщення депозиту) або прийняттям зобов'язань про надання коштів (відкриття кредитної лінії) у тимчасове користування за певних умов, а також надання гарантій, поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі (зокрема, акредитиви, акцепти, авалі), проведення факторингових операцій та фінансового лізингу

А. Сирота

кредитні операції - вид активних банківських операцій, пов'язаних із розміщенням залучених банком коштів шляхом їх надання в тимчасове користування, прийняттям зобов'язання придбати право вимоги боргу або прийняттям зобов'язань про надання коштів (гарантії, поручительства, авалу) за настання умов, передбачених кредитною угодою

Н. Бондаренко, К.Шевченко

Рисунок 1.1 – Визначення терміну «кредитні операції» (систематизовано за матеріалами [1-3, 6, 7, 18, 22-25])

Отже в центрі розуміння терміну «кредитні операції» є кредит, який походить від латинського «creditum» і означає позику, борг, а також довіру. Тобто кредит, кредитні операції являють собою відносини між суб'єктами господарювання. Сутність кредитних відносин представлена на рис.1.2 [7, 22-25].

Рисунок 1.2 – Сутність кредитних відносин [7, 22-25]

В сучасних ринкових умовах більшість фізичних осіб розуміють кредит, як угоду між кредитором і позичальником купити щось з обіцянкою заплатити за це пізніше. Це те, що називається покупкою в кредит. Наразі, кредитні картки - найпоширеніший спосіб купити щось у кредит. Це додає посередника до кредитної угоди. Банк, який видав покупцеві картку, повністю розраховується з продавцем і надає покупцеві кредит, щоб покупець міг з часом повернути гроші банку і сплатити відсотки.

Кредит також може означати, скільки грошей людина або бізнес можуть позичити або наскільки вони кредитоспроможні. У них хороша кредитоспроможність, тому вони не хвилюються, що банк відхилить їхню заявку на іпотеку. Кредитні рейтингові компанії аналізують

кредитоспроможність людей і компаній та складають звіти. [The Economic Times]. Кредит існує в різних формах. Більшість людей користуються банківським або іншим фінансовим кредитом. До цієї групи належать кредити на автомобілі, житло, позики під підпис та кредитні лінії. Коли банк позичає гроші клієнту, він надає клієнту кредит на гроші, які потрібно повернути пізніше. Кредит може надаватися у формі грошей та в іншій формі. Можна торгувати товарами та послугами з відстрочкою платежу, що є іншим видом кредиту. Це вид кредиту, при якому людина отримує товари або послуги, але не зобов'язана платити за них одразу. В інших випадках «кредит» може означати зменшення боргу. Критерії класифікації кредитів подані в Додатку А. рис.А.1

Популярність цього терміну у всьому світі за останні 5 років не зменшувалася рівня 50%, за даними [31], що підтверджує важливість, значимість і актуальність процесу отримання кредитів для всіх суб'єктів господарювання і фізичних осіб.

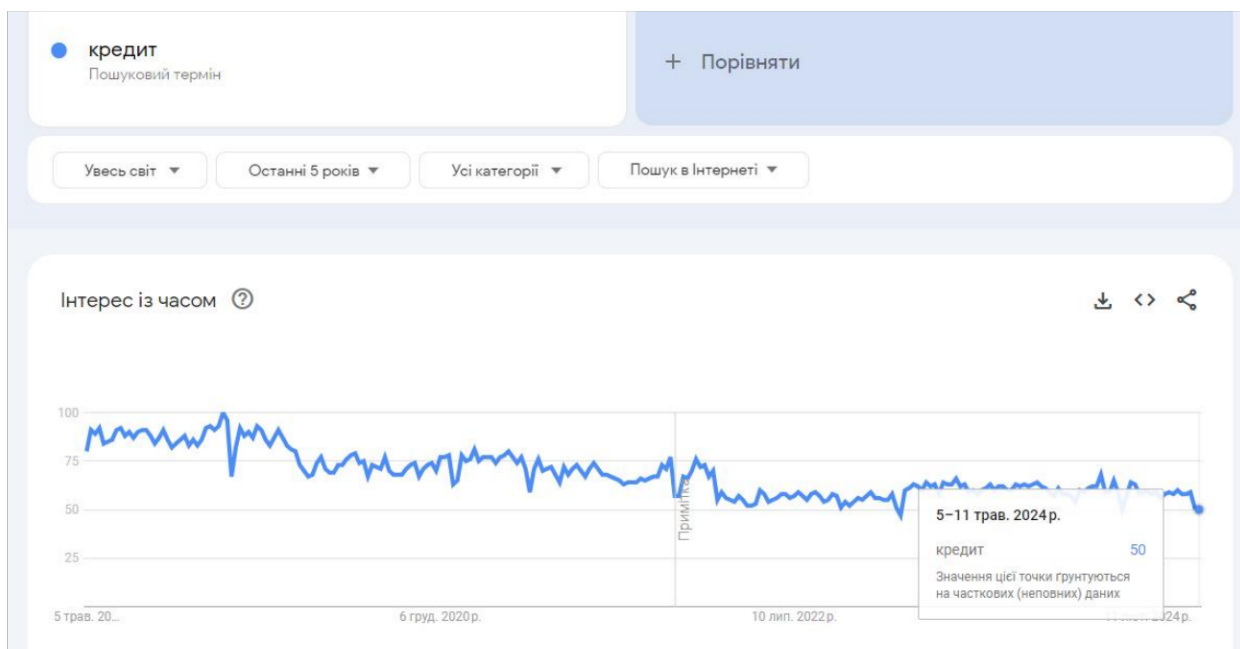

Рисунок 1.3 – Популярність терміну «кредит» за останні 5 років [31]

При цьому для України, найменші показники популярності відбулися на початку війни в 2022 році і становили 26%, але поступово зацікавленість в

кредитах почала зростати і наразі найбільш затребуваний термін був у Кіровоградській області – до 100%, м.Київ та Дніпропетровська область – до 96%, Миколаївська область – 93%, Херсонська – 90% (рис.1.4).

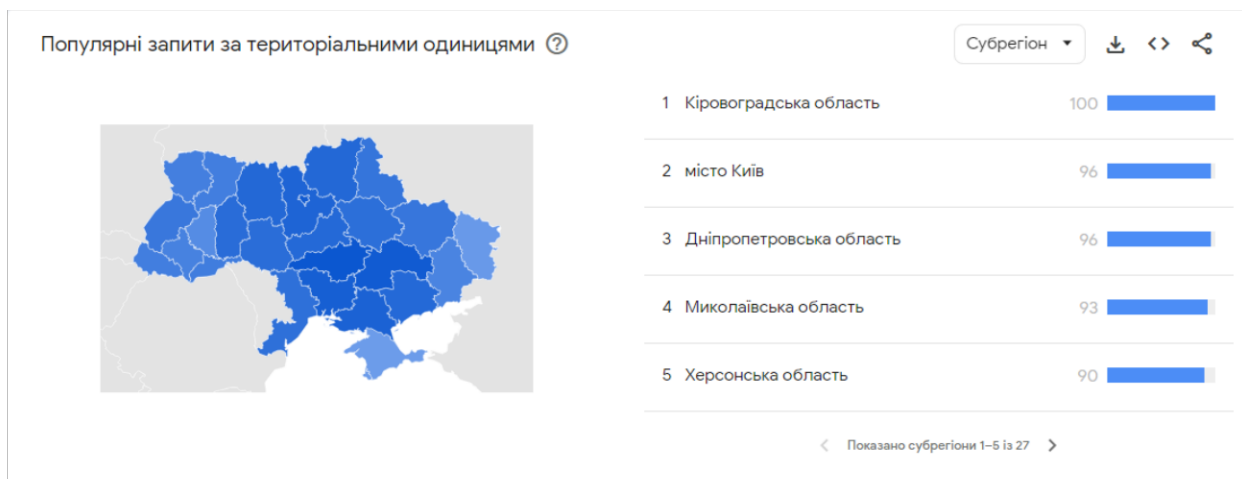

Рисунок 1.4 – Популярність терміну «кредит» у розрізі областей України [31]

Економічна сутність кредиту дозволяє систематизувати функції кредиту та принципи банківського кредитування. Серед функцій кредиту частіше за всього в спеціальній літературі зазначають функції [22-25]: - перерозподільну, емісійну та контрольну.

Саме перерозподільна функція логічно пояснює зміст кредиту і кредитних операцій завдяки чому відбувається перерозподіл фінансових ресурсів між кредитором і позичальником на засадах повернення. Внаслідок здійснення кредитних операцій відбувається перерозподіл капіталу між галузями економіки, суб'єктами господарювання, фізичними особами.

Емісійна функція кредиту пов'язана з погашенням боргу країни, наприклад, і виступає засобом платежу. Використання емісії грошей для регулювання рівня боргу і дефіциту в країні регулюється НБУ та законодавством (національним і міжнародним).

Контрольна функція пояснюється умовами виконання кредитного договору, а саме дотримання умов кредитного договору з обох сторін кредитної угоди.

Відповідно до чинного законодавства банки надають такі кредитні операції, як [18]:

- позичкові операції (для юридичних і фізичних осіб у розрізі національної та іноземної валюти);
- операції кредитного характеру (факторингові, операції РЕПО, облік векселів, фінансовий лізинг);
- послуги кредитного характеру (видача гарантій та поручительств, відкриття кредитних ліній, підтвердження акредитивів, авалювання векселів, інші).

Систему принципів банківського кредитування можна представити наступним чином (рис. 1.5) [22 - 25].

Рисунок 1.5 – Система принципів банківського кредитування, систематизовано за [22-25]

Всього Базельським комітетом з банківського нагляду розроблено 87 принципів управління кредитними ризиками [17]. Класифікація кредитних ризиків подана в табл. А.1 Додатку А.

Виникнення кредитного ризику логічно пов'язано з кредитами, за якими не виконані зобов'язання позичальника. Світовий досвід міжнародних інституцій і НБУ, зокрема, статистично фіксує кількість непрацюючих кредитів в банківській системі за показником (NPL). Як повідомляє НБУ, частка непрацюючих кредитів у банках за 2023 р зменшилася до 37,4%. Цей показник на 0,8% нижче ніж за 2022 р. Обсяг NPL за рік скоротився на 97 млрд грн до 422,4 млрд грн. Серед ключових факторів скорочення регулятор зазначає зростання кредитного портфеля, не дивлячись, що кредитування відбувається в умовах війни. Завдяки активізації бізнесу зростав портфель чистих корпоративних кредитів, а також зростали споживчі та іпотечні позики. Списання непрацюючих кредитів фізичним особам, реструктуризація проблемної заборгованості корпоративним клієнтам спрямо скороченню NPL. Проте частка непрацюючих кредитів в банківській системі залишається високою, наприклад воєнні непрацюючі кредити за 2023р склали 31%., кредити боржників з зони бойових дій складають 77%. Треба зазначити, що до повномасштабного вторгнення частка NPL в банках України почала скорочуватися з 55% в 2018 р до 27% за 2021 р. Статистика непрацюючих кредитів у розрізі 25 банків України подана на рис.1.6 [13, 26]. Отже, банки вже визнали значні кредитні втрати внаслідок війни, обсяги відрахувань в резерви під кредити перевищили 100 млрд грн і становлять 12% кредитного портфеля. Потенційні втрати кредитного портфеля сягнули понад 30%. Ощадбанк має другу позицію за рівнем непрацюючих кредитів – 44,5% серед 25 банків України. На першому місці ПриватБанк, третя позиція Укрексімбанк. При цьому за обсягом кредитного портфеля зазначені банки також мають ті самі позиції. Ощадбанк має 153 194 млн грн, ПриватБанк – 295 299 млн грн, Укрексімбанк – 117 601 млн грн. Весь перелік 25 банків України за обсягом

кредитного портфеля та за обсягом непрацюючих кредитів подано в Додатку

А рис.А.2.

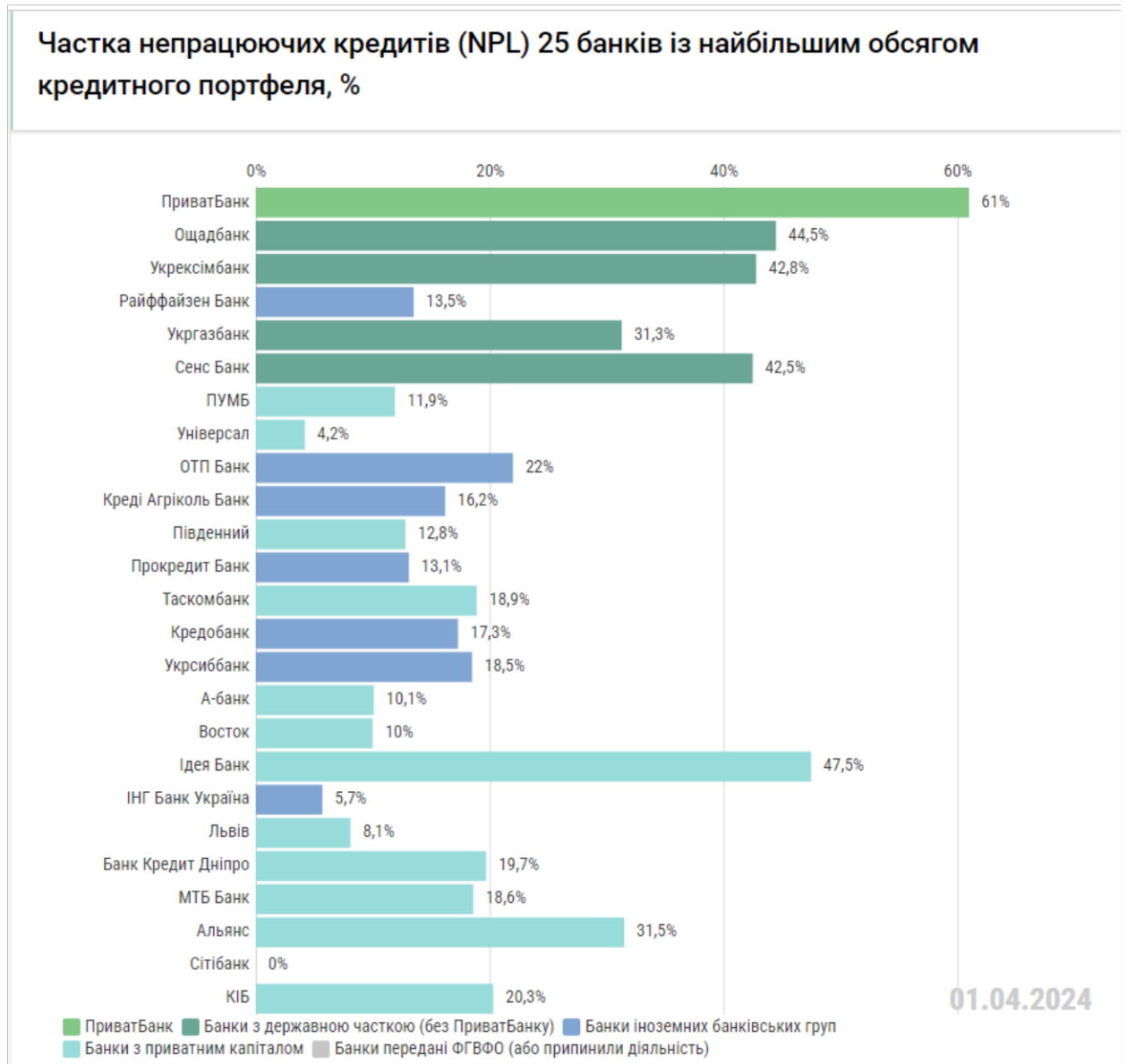

Рисунок 1.6 - Статистика непрацюючих кредитів у розрізі 25 банків

України [13, 26]

Також НБУ контролює вплив кредитного ризику на результати діяльності банків за допомогою, як раніше зазначалося економічних нормативів [10, 11]: Н 7 – норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента; Н 8 – норматив великих кредитних ризиків; Н 9 – норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов’язаними з банком особами. Розрахунок зазначених нормативів здійснюється за формулами (табл. 1).

Таблиця 1.1 – Розрахунок економічних нормативів регулювання кредитного ризику [10]

Формула	Сутність розрахунку
$H7 = \frac{Зс}{РК} \cdot 100 \%$	РК - регулятивний капітал; Зс - сукупна заборгованість за депозитами, кредитами, факторингом, фінансовим лізингом, урахованими векселями, ЦП, ін. активними банківськими операціями та фінансові зобов'язання банку щодо одного контрагента (або групи пов'язаних контрагентів).
$H8 = \frac{Зв}{РК} \cdot 100 \%$	Зв - сукупна заборгованість за депозитами, кредитами, факторингом, фінансовим лізингом, урахованими векселями, цінними паперами, дебіторською заборгованістю, ін. активними банківськими операціями та фінансові зобов'язання банку за всіма великими кредитними ризиками, наданими банком щодо всіх контрагентів (або групи пов'язаних контрагентів), усіх пов'язаних з банком осіб.
$H9 = \frac{Зін}{ОК + ДК - В1} \cdot 100 \%$	ОК - Основний капітал; ДК - Додатковий капітал; В- відвернення; Зін - сукупна заборгованість за депозитами, кредитами, факторингом, фінансовим лізингом, урахованими векселями, ЦП, ін. активними банківськими операціями та фінансові зобов'язання банку щодо пов'язаних з банком осіб.

Статистичні дані щодо виконання зазначених та інших нормативів свідчать проте, що в цілому банки виконують вимоги регулятора. Приведемо в Додатку Б табл. Б.1 і табл. Б.2 значення економічних нормативів по банківській системі України за 2019 рік і за 2023 рік. В цілому статистичні дані діяльності банків України за період 2019 – 2023 роки мали наступну тенденцію (табл. 1.2) [12].

Таблиця 1.2 – Динаміка наданих кредитів банками України, млн грн

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2023/2019
Надані кредити	1033539	1067765	1065347	1036129	1024852	-8687
Кредити органам державної влади	4724	24999	26973	24809	18349	+13625
Кредити суб'єктам господарювання	822020	803069	795513	801327	783864	-38156
Кредити фізичним особам	206761	239576	242633	209944	222590	+15829
Кредити небанківським фінустановам	33	120	228	48	49	+16

Надання кредитів банками з 2019 по 2023 рік зменшилося на 8687 млн грн, при цьому кредити органам державної влади мали тенденцію до збільшення 13625 млн грн, кредити суб'єктам господарювання мали тенденцію до зменшення на 38156 млн грн, кредити фізичним особам мали тенденцію до збільшення на 15829 млн грн, кредити небанківським фінустановам збільшилися на 16 млн грн.

Активно кредитуються позики на купівлю житла за програмою «єОселя», в листопаді осяг кредитування перевищив обсяги 2021 року і становить 5,5 тис кредитів на 8 млрд грн. Ринок кредитування офісної нерухомості знаходиться у стадії стагнації, торгової – активізувався (рис.1.7) [ ].

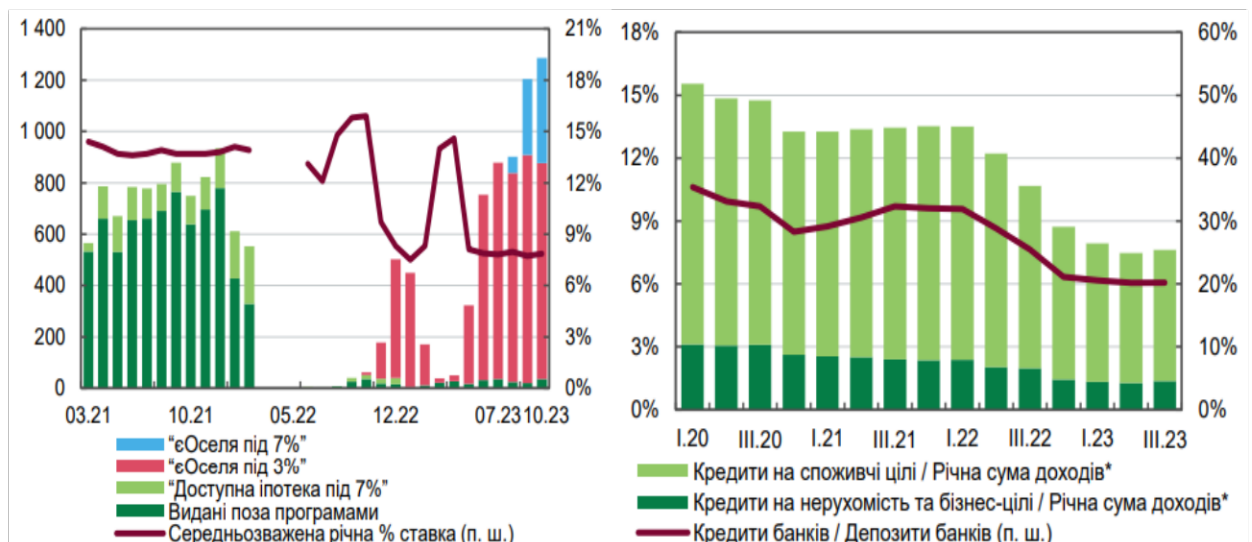

Рисунок 1.7 - Ринок кредитування та боргове навантаження домогосподарств [8]

Основним рушієм економічного зростання, як зазначають експерти НБУ, є споживчі кредити з використанням карткових продуктів, отже використання фінансових технологій в банківській сфері дає свої позитивні результати. Кредитний портфель зростає, але боргове навантаження на населення залишається на низькому рівні. Статистичні дані щодо корпоративного кредитування подані на табл.Б.3 Додаток Б. Лідерами кредитування залишаються: с/г, оптова торгівля, державні підприємства, харчова промисловість, роздрібна торгівля, «зелена енергетика», транспорт.

2. АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В АТ «ОЩАДБАНК»

Детальний аналіз кредитних операцій здійснено на прикладі діяльності АТ «Ощадбанк», який було зареєстровано 31.12.1991 р., засновник 100% держава. Розмір статутного капіталу банку складає 49 472 840 000,00 грн. Голова правління банку – Наумов Сергій Володимирович. Місія, стратегічна мета та корпоративні цінності банку представлено на рис.2.1 [14].

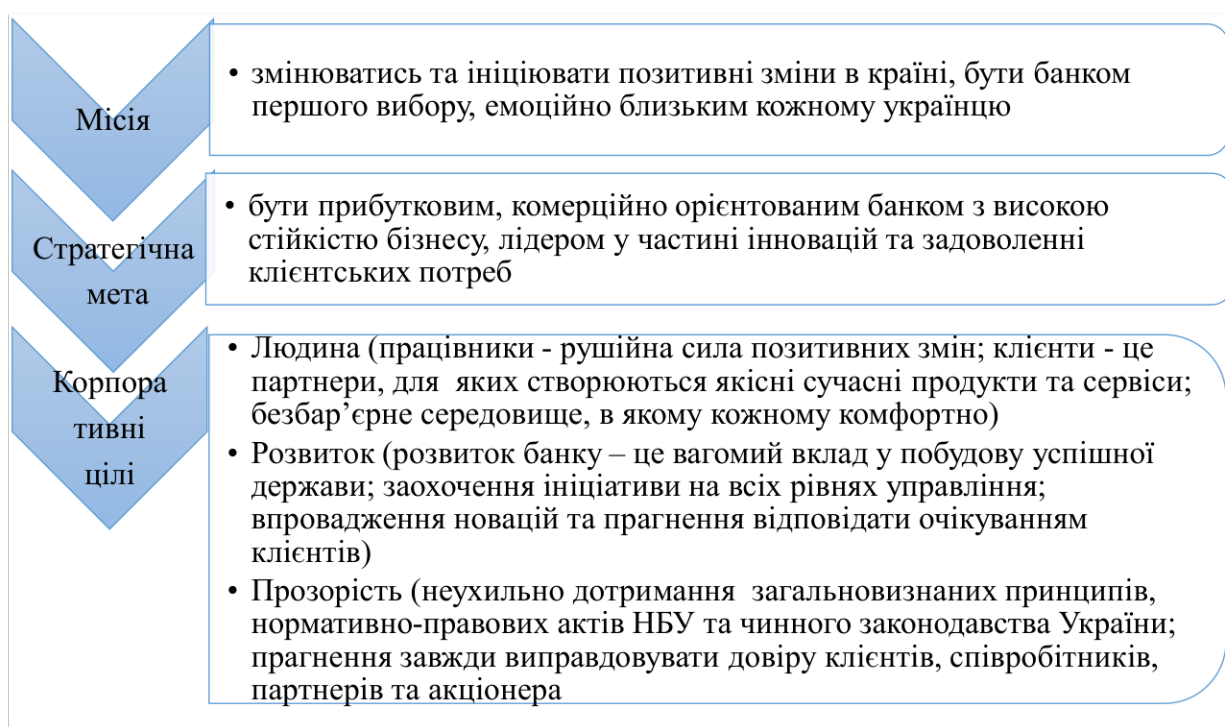

Рисунок 2.1 – Візія АТ «Ощадбанк» [9, 14]

Відповідно до конкурентної позиції АТ «Ощадбанк» належить до системно важливих банків України і посідає друге місце за обсягом наданих кредитів та обсягом депозитів та активів. На кінець 2023 року «Ощадбанк» займає перше місце за кількістю відділень - 1183, друге місце – за кількістю банкоматів (2790) та платіжних терміналів (2555). У забезпечення кредитної підтримки пріоритетних галузей економіки банк бере найактивнішу участь. За весь період активних бойових дій банк підтримує підприємства критичної

інфраструктури, забезпечує надання банківських послуг для громадян, вживає заходи на мінімізацію загроз та кризових ситуацій. Тому на період воєнних дій банком біли визначені додаткові стратегічні цілі (рис.2.2). Стратегічні пріоритети банку відображені в Додатку В рис.В.1

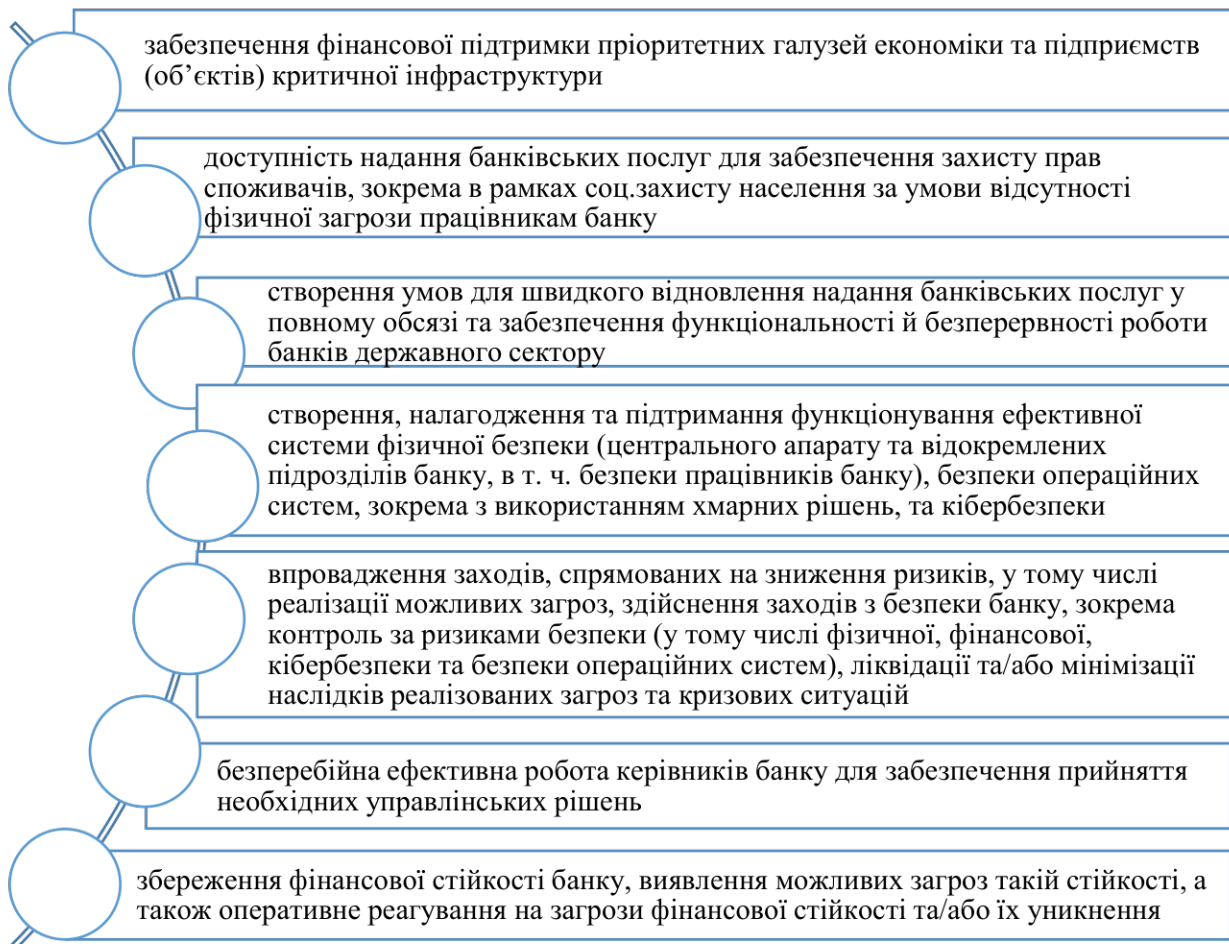

Рисунок 2.2 – Стратегічні цілі АТ «Ощадбанк» на період воєнних дій [9, 14]

Підтвердженням активної позиції банку в період дій воєнного стану є його відзнаки та нагороди [9, 14]:

- І місце в 2023р номінації «Best retail banking digitalization» та «Best financial inclusion provider», «Financial Club Awards»: «Кредити МСБ та ФОП», «Інкасація», «25 провідних банків під час війни», «Обслуговування фізичних осіб», «Агрокредити», «Лідерство в напрямках цифровізації роздрібною банкінгу», «Забезпечення найвищого рівня фінансової інклюзії у 2022р»;

- II місце у номінаціях: «Зарплатні проєкти», «Автокредит», «Допомога ЗСУ», «Овердрафт»;
- III місце у номінаціях: «Преміальний банкінг», «Іпотечний кредит».

Також у банка є Золота нагорода від ДП «СЕТАМ» у напрямку досягнень 1 млрд грн продажів, срібна відзнака за відповідальність під час відновлення роботи у звільненому Херсоні та інші важливі нагороди за значні досягненні в діяльності. Отже, АТ «Ощадбанк» приймає активну участь в державних програмах підтримки кредитування сільськогосподарських виробників «Доступні кредити 5-7-9%» (профінансовано більше 5 млрд грн) і використовує такі напрямки пріоритетного фінансування (рис.2.3).

Рисунок 2.3 – Напрямки пріоритетного фінансування державних програм та джерела підтримки підприємств критичної інфраструктури [9,14]

Відповідно до своєї бізнес – моделі АТ «Ощадбанк» є універсальним банком і надає велике значення розширенню: роздрібного, мікро-, малого та середнього бізнесу. На рис.2.4 систематизовані основні активні та пасивні продукти банку для розвитку бізнесу. Повний спектр фінансових послуг банку подано на рис.В.2 в Додатку В.

Продукти для роздрібного бізнесу

- пасивні продукти – строкові депозити, зарплатні проекти, пенсійні й соціальні рахунки, спеціальні поточні рахунки та дебетові картки (в т.ч. цифрові та віртуальні);
- активні продукти – автокредитування, споживче та іпотечне кредитування, кеш-кредити, кредитні картки, державні програми стимулювання придбання житла;
- продукти, що генерують комісійний та торговий дохід, – платежі фізичних осіб, внутрішні та міжнародні перекази, оренда індивідуальних сейфів, обмін валют, операції з банківськими металами;
- соціальні виплати та виплати фондів;
- додаткові сервіси – система дистанційного обслуговування «Ощад 24/7», кваліфікований електронний підпис.

Продукти для -мікро, -малого та середнього бізнесу

- пасивні продукти – строкові депозити, депозити на вимогу, поточні рахунки;
- активні продукти – кредитування на поповнення обігових коштів, придбання автотранспорту та обладнання (зокрема в рамках партнерських програм), овердрафти (в т.ч. бланкові), програми кредитування в рамках співпраці з міжнародними організаціями (WNISEF, ЄБРР, ЄІБ та ЄІФ, Deutsche Sparkassenstiftung für internationale Kooperation), фінансування за участю ЕКА, програми співпраці з Фондом розвитку підприємництва («Доступні кредити 5-7-9%», кредитування під заставу державних гарантій тощо), програма мікрокредитування, гарантії та авалювання векселів; програми підтримки кредитування з Львівською, Чернівецькою, Закарпатською та Одеською обласними державними адміністраціями;
- додаткові сервіси:
  - система дистанційного обслуговування рахунків клієнтів ММСБ CorpLight, яка відповідає сучасним ринковим вимогам та входить до ТОП-3 на ринку за функціональністю;
  - участь у державній програмі надання грантів на створення та розвиток власного бізнесу.

Продукти для корпоративного бізнесу

- кредитування на поповнення обігових коштів, капітальних витрат;
- фінансування в рамках виконання державних програм (зокрема, під державні гарантії та за програмою «Доступні кредити 5-7-9%»);
- фінансування за участю ЕКА;
- реалізація інвестиційних проектів;
- торговельне фінансування;
- залучення коштів на умовах строкового розміщення;
- розрахункове-касове обслуговування (зокрема відкриття та ведення поточних рахунків, операції з купівлі-продажу валюти, касове обслуговування, платежі в іноземній/національній валюті, платіжні операції з використанням рахунків умовного зберігання (ескроу), платіжні операції за поточними рахунками зі спеціальним режимом використання, забезпечення розрахунків на ринку природного газу, обслуговування рахунків Пенсійного фонду).

Рисунок 2.4 – Продукти АТ «Ощадбанк» для розвитку бізнесу [9,14]

Фінансові результати діяльності АТ «Ощадбанк» за період 2020-2023 років представлено в Додатку В. рис.В.3 свідчить про збалансовану структуру активів з урахуванням нормативів ліквідності, що в свою чергу дозволяє виконувати пасивні операції банки і його зобов'язання відповідно до статей балансу. В цілому банк здійснює звітування за наступними напрямками (рис.2.5):

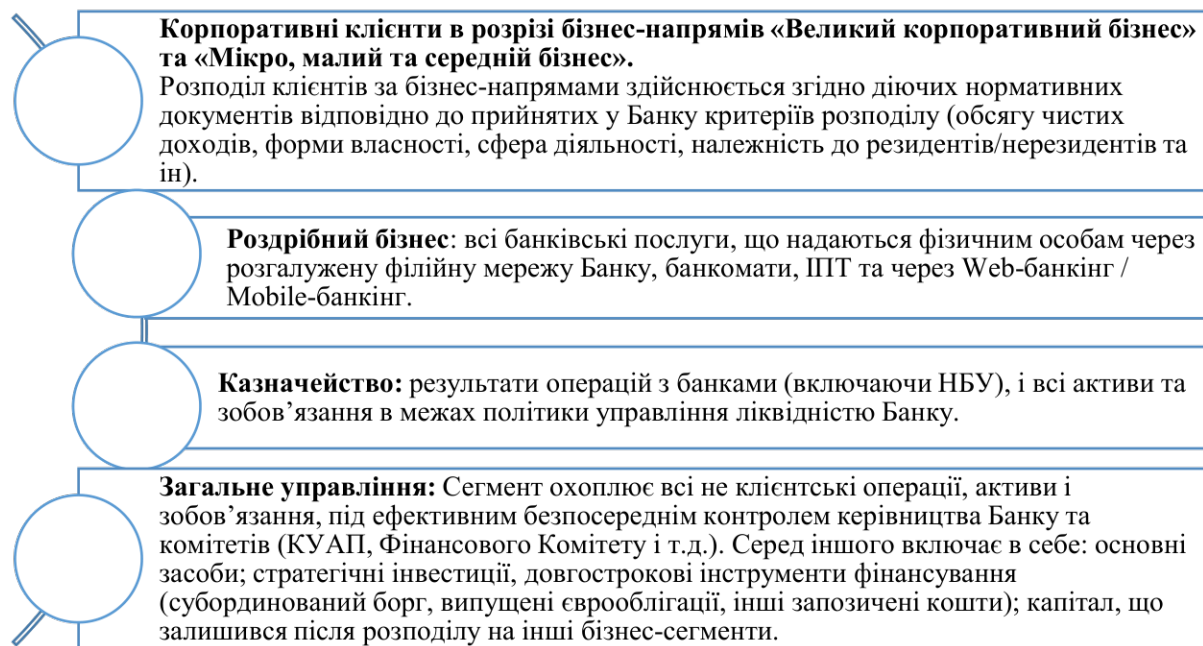

Рисунок 2.5 – Напрямки формування звітності АТ «Ощадбанк» [9,14]

На період воєнного стану серед основних задач банку є забезпечення продовольчої безпеки країни. Тому в цей період банк в 3,5 рази збільшив обсяг фінансування продуктового ритейлу – укладено договорів на 1,6 млрд грн. Також банк продовжує займати лідерську позицію на ринку кредитування муніципалітетів з часткою 61,4%, уклавши угоду з Запорізькою міською радою на суму – 200 млн грн.

За період воєнного стану систематизовані показники банку і подані на рис. 2.6. Як активи, так і зобов'язання банку мали тенденцію до зростання. В 2023 р банк мав наступний розподіл активів: 50% - інвестиційний портфель, 26% - чистий кредитний портфель, 24% - інші активи. Найвпливовіші зміни в

активах банку відбулися у секторі приросту інвестиційного портфеля на 30.1 млрд. грн, що складає 21%, зростання кредитного портфеля за останній рік на 5,9 млрд грн або на 7,1%.

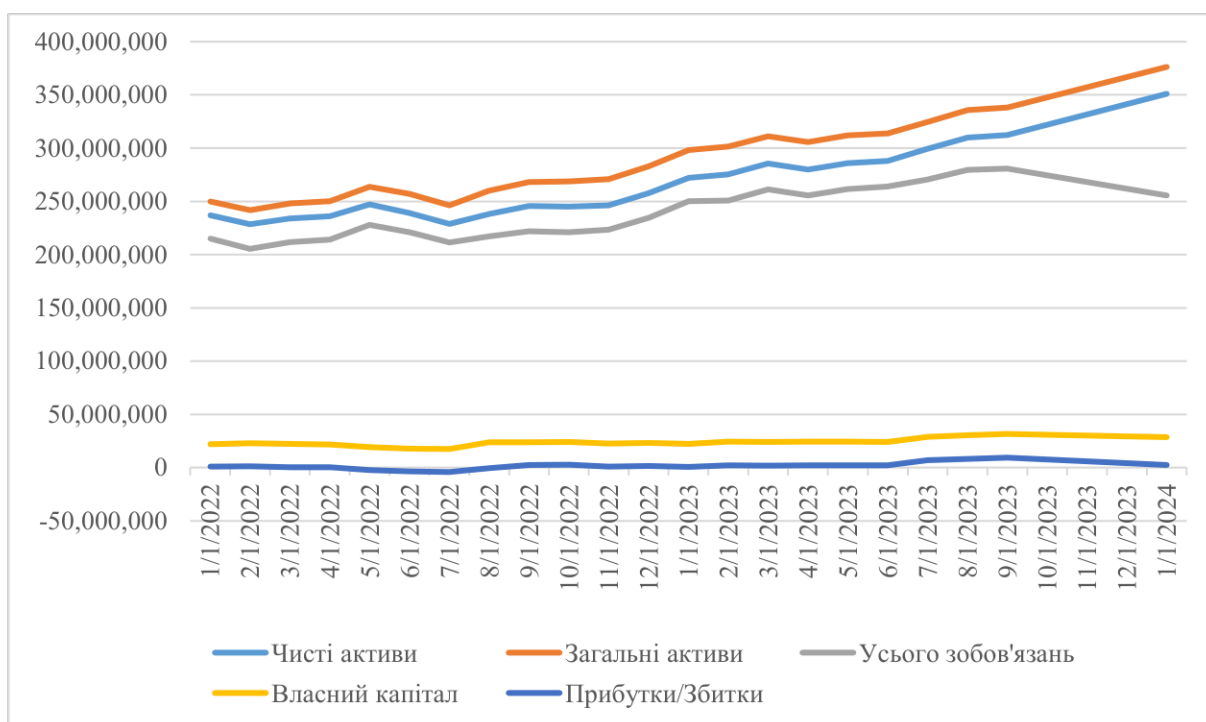

Рисунок 2. 6 – Балансові показники діяльності АТ «Ощадбанк» за період воєнного стану, тис грн [9,12,14]

Структура кредитного портфеля:

- заборгованість корпоративних клієнтів в 2021 р – 70%, 2022 р - 67%, 2023 р - 59%;
- фізичних осіб в 2021 р – 18%, в 2022 – 14%, в 2023 – 17%;
- клієнтів мікро, малого та середнього бізнесу в 2021 р – 12%, в 2022 – 19%, в 2023 - 24%.

В зобов'язаннях зростання залучених коштів на 69 млрд грн, це становить 29%.

Систематизовані показники активів АТ «Ощадбанк» за період 2019 – 2023 років подана в таблиці 2.1.

За аналізований період активи банку збільшилися на 97390978 тис грн, у т.ч.: зросли грошові кошти та їх еквіваленти на 46848699 тис грн, кредити надані клієнтам збільшилися на 14354933 тис грн, також інвестиції на

44761641 тис грн, проте зменшилася інвестиційна нерухомість на 90501 тис грн, особливо за період війни, збільшилася вартість основних засобів, нематеріальних активів, інші фінансові активи та інші нефінансові активи – 3261682 тис грн, 415645 тис грн, 277625 тис грн, 1223594 тис грн відповідно.

Таблиця 2.1 – Статті активів АТ «Ощадбанк» за період 2019-2023 років, систематизовано за даними [9,14]

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2023/2019
Всього активів, у т.ч. (тис. грн):	249144745	233599867	234971434	269274070	346535723	+97390978
Грошові кошти та їх еквіваленти	19001319	26553199	56803112	28376712	65850018	+46848699
Кредити надані клієнтам	74754086	63226077	65168344	83215595	89109019	+14354933
Інвестиції	128686039	130251541	113616183	143398851	173447680	+44761641
Інвестиційна нерухомість	633099	633526	809070	626789	542598	-90501
Основні засоби	6947115	7913375	8553607	6521344	10208797	+3261682
Нематеріальні активи	2049509	1812070	1394495	2106476	2465154	+415645
Інші фінансові активи	468886	476602	265409	1319773	746511	+277625
Інші нефінансові активи	2014206	2458270	2223588	3237587	3237800	+1223594

Враховуючи тему дослідження акцентуємо увагу на умовах надання готівкових кредитів для фізичних осіб АТ «Ощадбанк» (рис. В.4), для фізичних осіб можливий «Кеш-кредит» до 400 тис грн та кредит розстрочка, умови яких змінюються відповідно до політики встановлення тарифів банку. Можливість іпотечних кредитів та автокредитів для фізичних осіб представлені на (рис.В.5, рис.В.6). Для юридичних осіб умови кредитування представлені на рис.В.7 в Додатку В.

Слід зазначити, за період війни, кредитування фізичних і юридичних осіб мало тенденцію до зростання, особливо за останні півроку, що представлено на ис.2.7.

Кредити, надані клієнтам АТ «Ощадбанк» у розрізі документів фінансової звітності представлені в Додатку В. рис.В.8.

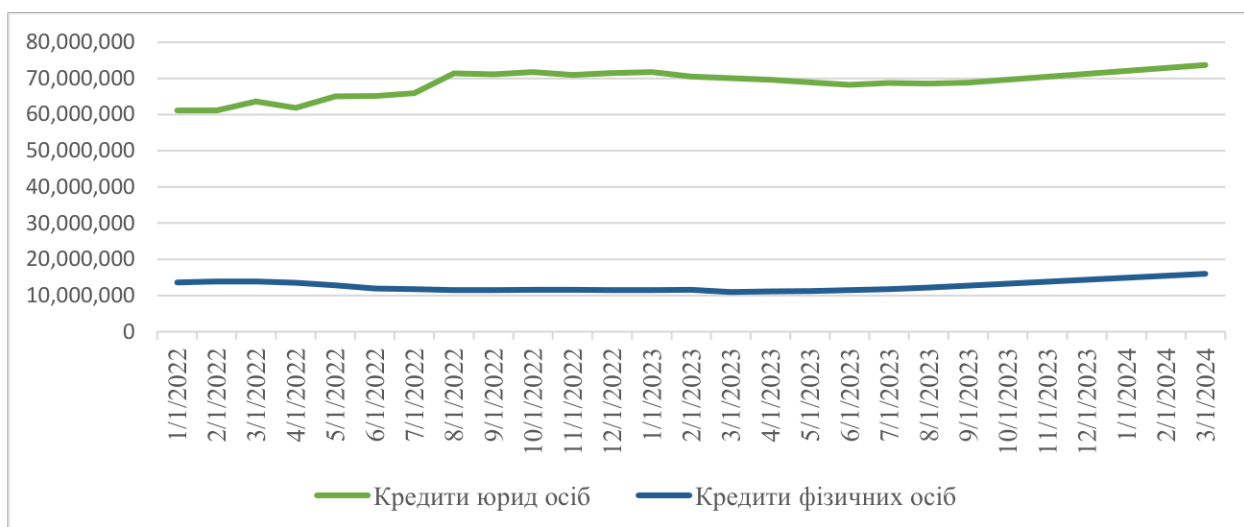

Рисунок 2.7 – Динаміка кредитування юридичних і фізичних осіб в АТ «Ощадбанк» за період війни [9,14]

При цьому, динаміка резервів під знецінення кредитів, як юридичних та фізичних осіб в АТ «Ощадбанк» мали наступну тенденцію (рис.2.8).

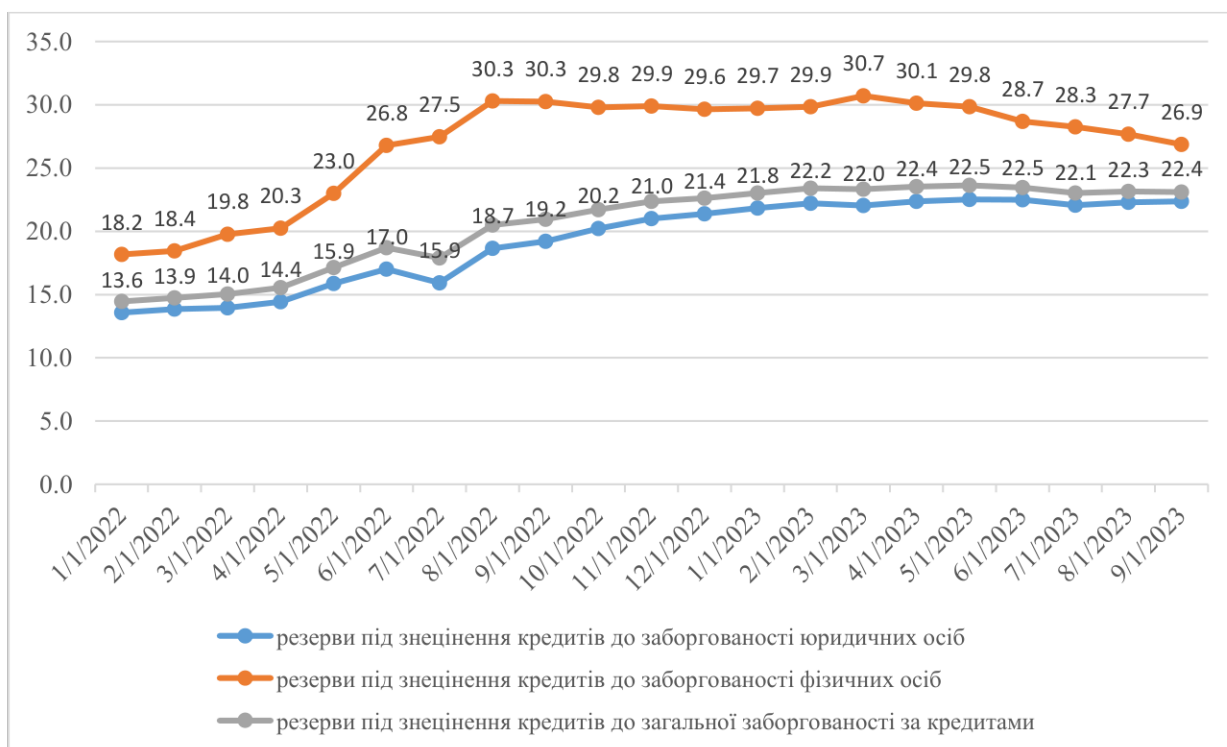

Рисунок 2.8 – Частка резервів до заборгованості за кредитами, розраховано за даними [9,14]

Частка резервів під знецінення кредитів за кредитами наданими фізичним особам значно вище ніж за кредитами юридичних осіб, але не більша ніж 31% була і на кінець 2023 року частка мала тенденцію до зменшення.

Кредити АТ «Ощадбанк» за секторами економіки подані в Додатку В рис. В.9. До пріоритетних галузей, які кредитує банк належать: енергетика, фізичні особи, сільське господарство, нафтова та хімічна промисловість, торгівля, будівництво та нерухомість, інші.

Розвиток кредитування фізичних осіб АТ «Ощадбанк» за період 201-2023 років мало наступну тенденцію.

Таблиця 2.2 – Кредитування фізичних осіб, тис. грн [9, 14]

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2023/2019
Іпотечні кредити	1803507	2038005	3176327	3683923	7036575	+5233068
Інші кредити:	9078482	12381104	16643862	16330705	19523143	+10444661
Кредити з використанням кредитних карток	4100037	4399749	5296263	5558342	4821323	+721286
Автокредити	2287008	2810990	4797608	4209385	4765739	+2478731
Споживчі кредити, забезпечені нерухомістю та гарантіями	1556912	1732384	1352753	1344085	1322058	-234854
Інші споживчі кредити	1134525	1399976	2020911	1534970	1577448	+442923
Резерв під очікувані збитки	3317611	3466127	3023369	4856059	4562635	+1245024
Всього кредити	7564378	8914977	13620493	11474646	14960508	+7396130

Таким чином, аналіз кредитних операцій АТ «Ощадбанк», а також аналіз балансових його показників свідчить про динамічний розвиток банківської установи навіть на тлі воєнного стану. Банк активно підтримує малий, мікро, середній бізнес, всі показники кредитування фізичних осіб, окрім споживчих кредитів, що забезпечені нерухомістю мали позитивну динаміку. Банк має розроблені і подальші напрямки кредитування задекларовані в Консолідованому Звіті про управління [9].

3. НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В АТ «ОЩАДБАНК»

Якість забезпечення кредитних операцій банку покладена в основу оцінки якості його кредитного портфеля. Тому доцільно виділити принципи управління якістю кредитним портфелем банку (рис.3.1).

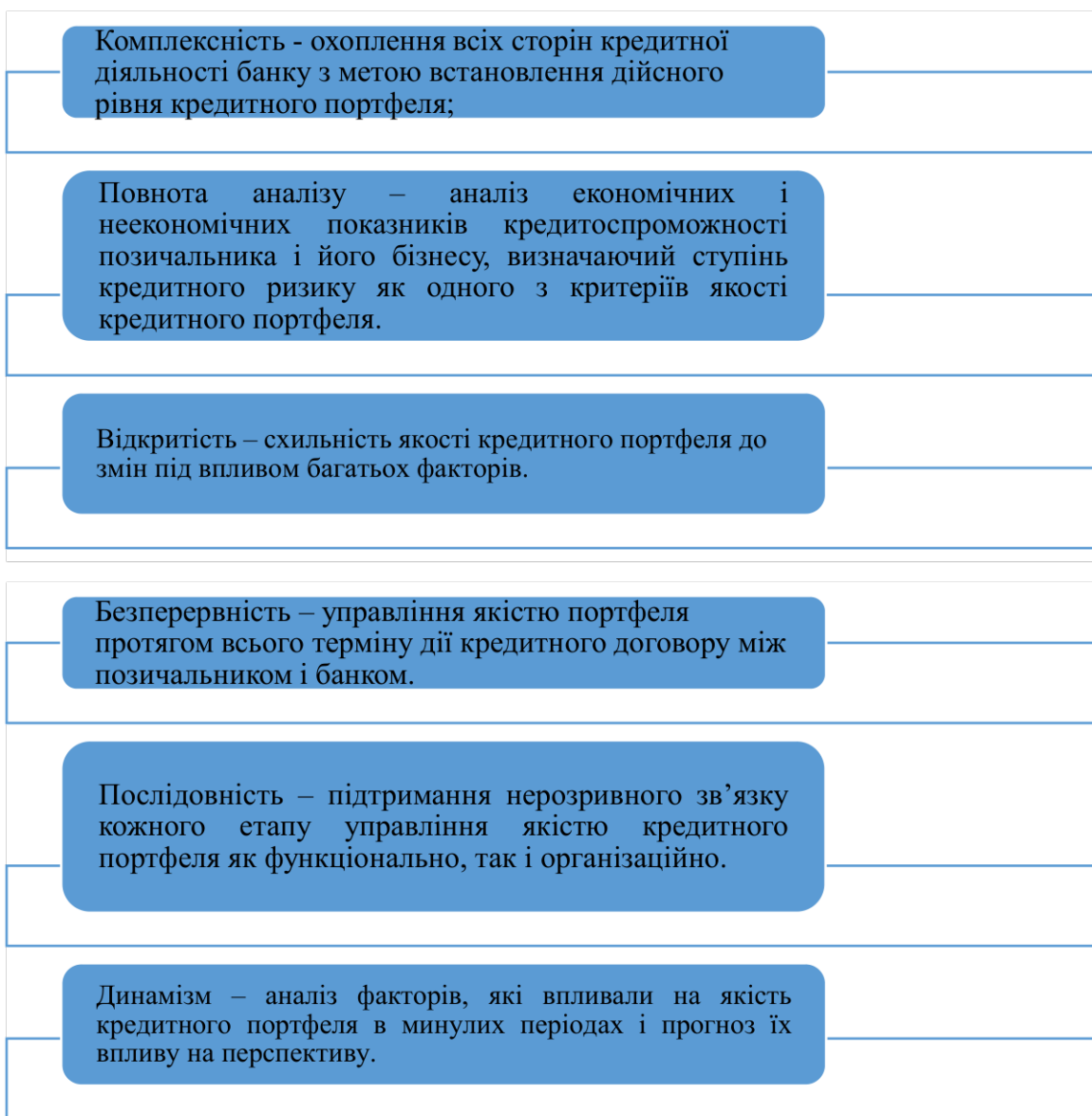

Рисунок 3.1- Принципи забезпечення якості кредитного портфеля [2,4]

Сам механізм управління якістю кредитних операцій, і зокрема, кредитним портфелем охоплює такі блоки [2-5]:

- інформаційне забезпечення;
- система показників і методів оцінки кредитного ризику;
- організаційне забезпечення.

Про інформаційне забезпечення кредитних операцій було зазначено в п.1 та п.2 кваліфікаційної роботи. Тому вважаємо за доцільне акцентувати увагу на методах оцінки кредитного ризику банку (3.2).

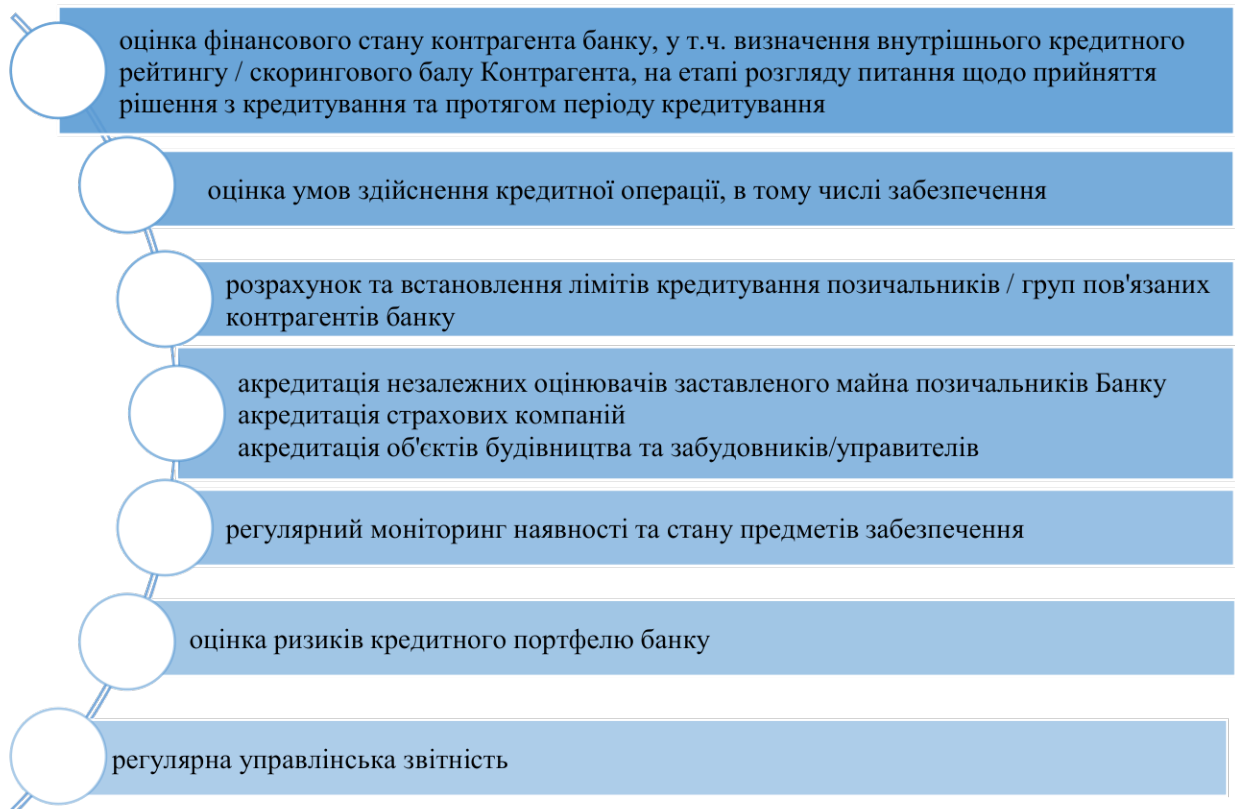

Рисунок 3.2 – Методи оцінки кредитних ризиків в АТ «Ощадбанк»
(систематизовано за даними [9])

З метою забезпечення фінансової стійкості банку, досягнення бізнес-завдань АТ «Ощадбанк» розроблено Декларацію схильності до ризиків та Стратегію управління ризиками. Відповідно до цих документів банк визначив суттєві ризики, а саме:

- кредитний ризик;
- ризик ліквідності;

- ринкові ризики;
- процентний ризик;
- операційний ризик;
- комплаєнс- ризик.

Стратегія управління кредитним ризиком банку викладено в Кредитних політиках та Політиці управління кредитним ризиком Ощадбанку, які затверджує наглядова рада.

Серед факторів, які необхідно врахувати банку для забезпечення кредитних операцій та оцінки можливого ризику є наступні (рис.3.3).

Рисунок 3.3 – Фактори погіршення якості кредитних операцій
(авторська розробка)

Серед чинників, які ставлять під загрозу забезпечення якісних кредитних відносин з боку позичальника АТ «Ощадбанк» зазначає наступні (рис.3.4).

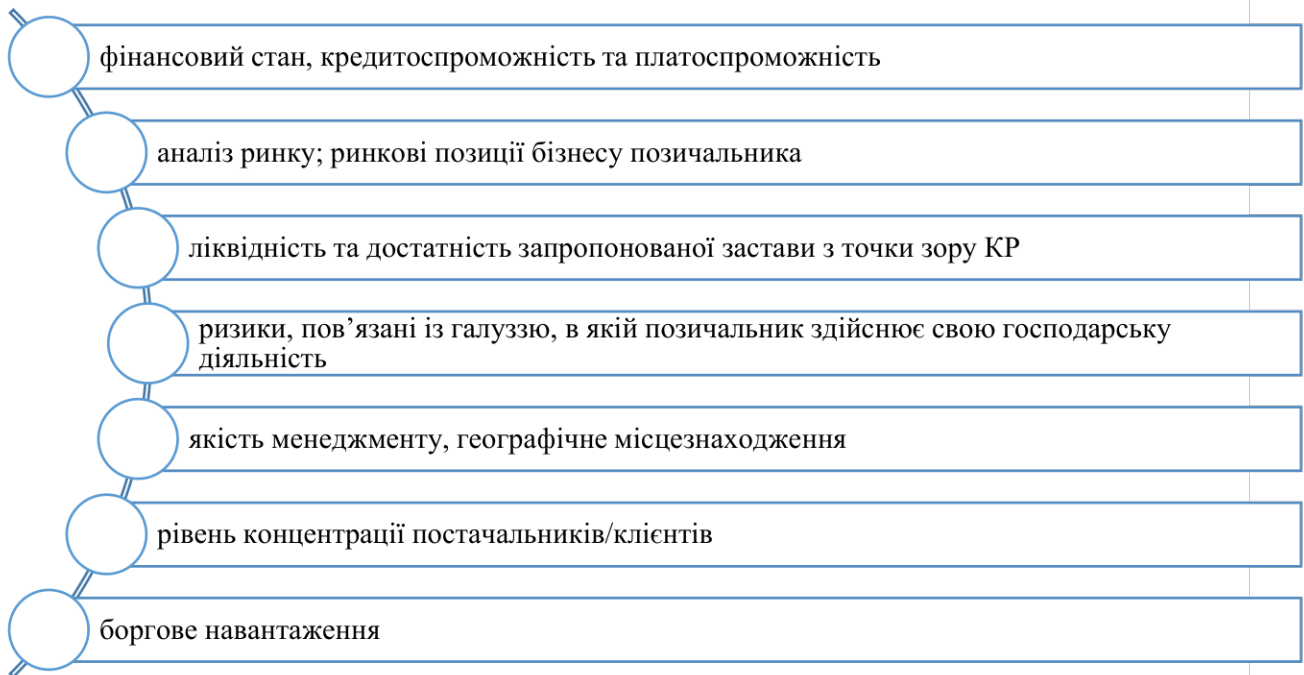

Рисунок 3.4 – Чинники, що впливають на оцінку кредитоспроможності позичальника АТ «Ощадбанк» (систематизовано за даними [9])

Важливим показником оцінки якості кредитних операцій є обсяг непрацюючих кредитів в АТ «Ощадбанк». Динаміка непрацюючих кредитів за період 2019-2023 років подана в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Динаміка непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» [12]

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2023/2019
Обсяг кредитного портфеля, млн грн	140624	119537	116548	142161	149163	+8539
NPL, млн грн	78112	56900	38615	65903	68664	-9448
NPL,%	55,5	47,6	33,1	46,4	46	-9,5

Отже, частка непрацюючих кредитів в АТ «Ощадбанк зменшилася» за аналізований період на 9,5 пунктів, обсяг кредитування збільшився на 8539 млн грн, обсяг непрацюючих кредитів зменшився на 9448 млн грн.

В розрізі теми дослідження кваліфікаційної роботи побудовано лінію тренду кредитного портфеля АТ «Ощадбанк», обсягу непрацюючих кредитів та частки непрацюючих кредитів в структурі кредитного портфеля (рис.3.5).

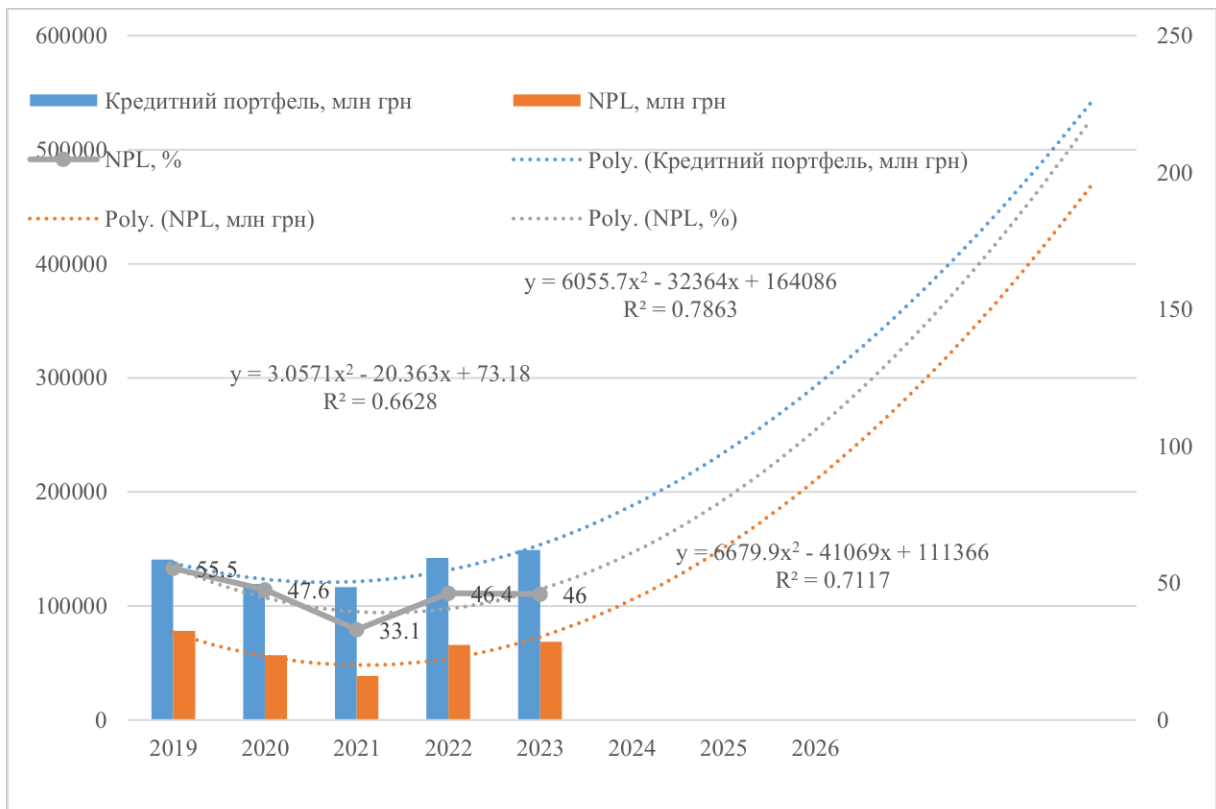

Рисунок 3.5 – Прогноз кредитного портфеля та непрацюючих кредитів
 АТ «Ощадбанк» до 2026 року (авторська розробка)

Прогнозні значення мають тенденцію до зростання, але найбільш адекватна модель щодо зростання показників кредитного портфеля де R^2 має значення 0,7863, найменш адекватною є модель прогнозування частки непрацюючих кредитів, де коефіцієнт кореляції має значення 0,6628, тому є сподівання, що частка непрацюючих кредитів матиме тенденцію до зменшення як і обсяг непрацюючих кредитів.

Окрім того, виконання економічних нормативів НБУ є також методом забезпечення якості кредитних операцій і оцінки ризиків, зокрема, кредитного. Динаміка виконання економічних нормативів АТ «Ощадбанк» систематизовано на рис. 3.6.

Всі економічні нормативи банк виконує:

- Н1 – регулятивний капітал,

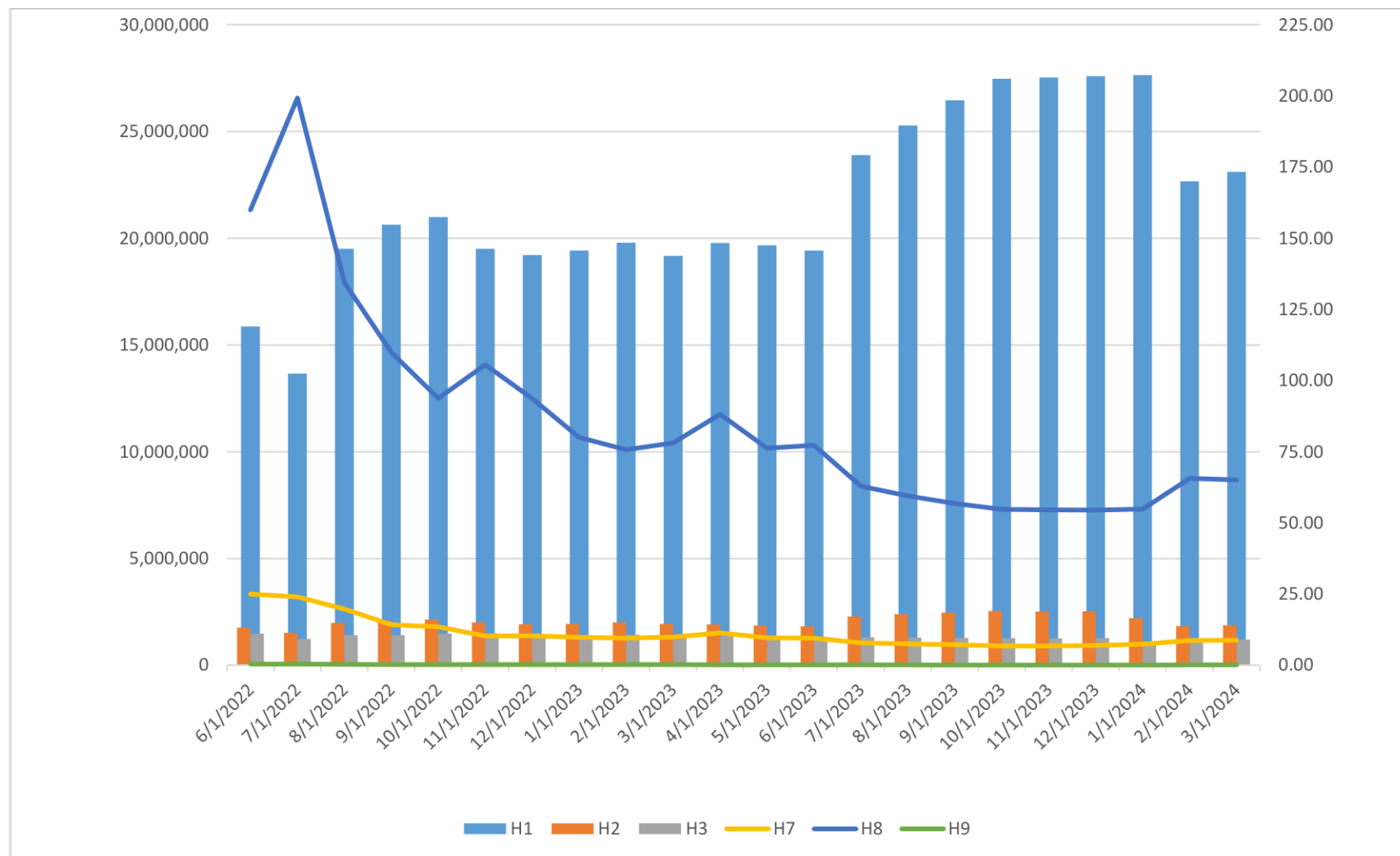

Рисунок 3.5 - Розвиток економічних нормативів АТ «Ощадбанк» за період воєнного стану (розраховано за даними [11, 12])

- Н2 – норматив достатності регулятивного капіталу (не менше 10%);
- Н3 – норматив достатності основного капіталу (не менше 7%);
- Н7 - Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %);
- Н8 - норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу);
- Н9 - норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25 %)
- інші.

Таким чином, забезпечення якості кредитних операцій в АТ «Ощадбанк» належить до пріоритетних напрямків діяльності банку. Банк застосовує комплексний підхід до якості кредитних послуг з акцентом на мікро, малий і середній бізнес. Серед ключових аспектів забезпечення кредитних операцій є оцінка кредитного ризику позичальника, а також виконання економічних нормативів НБУ. Подальші напрямки підтримки роздрібного і середнього бізнесу, що заплановані в АТ «Ощадбанк» представлені на рис.3.6.

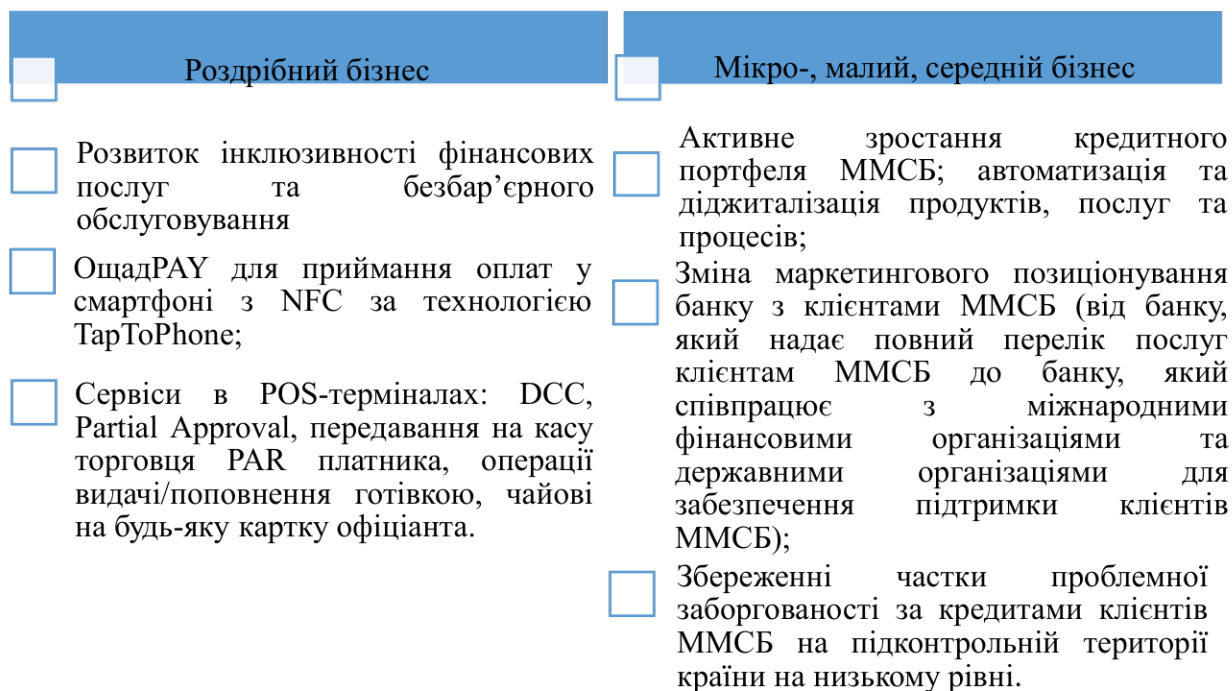

Рисунок 3.6 – Напрямки підтримки бізнесу в програмах АТ «Ощадбанк» [9]

ВИСНОВКИ

В умовах постійної конкуренції та на тлі російської агресії банки в Україні все ж таки постійно розширюють спектр кредитних послуг, здійснюють кредитні операції як для корпоративних клієнтів, так і для фізичних осіб. Тому кредитна діяльність банків і кредитні операції банків завжди перебувають в центрі уваги як науковців так і практиків.

В роботі досліджено визначення терміну «кредитні операції», які пов'язані з наданням клієнтам позичок, прийняття зобов'язань про надання у тимчасове користування коштів клієнтам банку, проведення факторингових операцій та фінансового лізингу, також надання коштів у формі врахування векселів та операцій репо, операцій з урахуванням кредитного ризику. Досліджено сутність кредитних відносин, систематизовані ознаки кредиту, досліджено популярність терміну «кредит» за остання 5 років. Розкрито сутність функцій кредиту для країни, банків, суб'єктів господарювання. Систематизовані принципи банківського кредитування.

Акцентовано увагу на законодавчо-нормативній базі, що регулює кредитну діяльність в Україні та зазначені принципи Базельського комітету до управління кредитними ризиками. В роботі систематизована класифікація кредитних ризиків.

Здійснено аналіз наданих кредитів банками України за період 2019-2023 років та непрацюючих кредитів банківської системи. Досліджено тенденції ринку кредитування, боргове навантаження домогосподарств.

Детально здійснений аналіз кредитних операцій АТ «Ощадбанк». Зазначено, візію, пріоритетні напрямки розвитку банку. Розглянуті основні фінансові послуги АТ.

Особливу увагу приділено стратегічним напрямкам діяльності фінансової установи на період воєнного стану. Визначені напрямки пріоритетного фінансування та підтримки підприємств критичної

інфраструктури АТ на період воєнного стану. Детально проаналізовані кредитні продукти банку для розвитку роздрібного, мікро, малого, середнього бізнесу, корпоративного бізнесу.

Здійснено аналіз балансових показників АТ «Ощадбанк» за період воєнного стану. Зазначено, що структура кредитного портфеля мала таку тенденцію: заборгованість корпоративних клієнтів в 2021 р – 70%, 2022 р - 67%, 2023 р - 59%; фізичних осіб в 2021 р – 18%, в 2022 – 14%, в 2023 – 17%; клієнтів мікро, малого та середнього бізнесу в 2021 р – 12%, в 2022 – 19%, в 2023 - 24%. В зобов'язаннях зростання залучених коштів на 69 млрд грн, це становить 29%.

Враховуючи тему дослідження акцентовано увагу на умовах надання готівкових кредитів для фізичних осіб АТ «Ощадбанк», для фізичних осіб можливий «Кеш-кредит» до 400 тис грн та кредит розстрочка, умови яких змінюються відповідно до політики встановлення тарифів банку. Можливість іпотечних кредитів та автокредитів для фізичних осіб, юридичних. Слід зазначити, за період війни, кредитування фізичних і юридичних осіб мало тенденцію до зростання, особливо за останні півроку.

В роботі досліджені напрямки підвищення якості кредитних операцій, зокрема і для АТ «Ощадбанк». Зазначені принципи забезпечення якості кредитного портфеля, методи оцінки кредитним ризиком, систематизовані фактори погіршення якості кредитних операцій. Визначені чинники, які впливають на оцінку кредитоспроможності позичальника АТ «Ощадбанк». Здійснено аналіз непрацюючих кредитів банку і побудовано модель прогнозу кредитного портфеля та непрацюючих кредитів в АТ «Ощадбанк». В роботі зазначено, що одним із напрямків забезпечення якості кредитних операцій банку є виконання економічних нормативів НБУ. Тому в роботі візуалізовані окремі економічні нормативи діяльності банку.

Серед подальших напрямків систематизовані пріоритети підтримки роздрібного та середнього бізнесу АТ «Ощадбанк».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Н.М., Шевченко К.В. Сутність та класифікація кредитних операцій банку. URL: https://www.researchgate.net/publication/321490122_Sutnist_i_klasifikacia_kreditnih_operacij_banku
2. Варцаба В.І. Проблеми та напрями підвищення якості кредитних портфелів українських банків у реаліях часу URL: <file:///C:/Users/l.riabushka/Downloads/257060-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-591519-1-10-20220520.pdf>
3. Владика Ю.П. Бегченкова А.А. Кредитні операції банків та кредитна лінія. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2310/2232>
4. Волкова В.В., Власенко О.С. Підвищення якості кредитного портфеля як чинник мінімізації кредитного ризику банку: doi 10.31558/2307-2318.2021.2.8
5. Гаряга, Л.О. Кредитний ризик: ідентифікація, класифікація та методи оцінки // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. Суми: УАБС НБУ, 2006. Т. 17. С. 318-329.
6. Господарський кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15?find=1&text=%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BD%D1%96+%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97#w1_1
7. Доценко І.О., Доценко В.В. Сутність та значення кредитної діяльності банку у сучасних умовах економічного розвитку. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/23.pdf
8. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=6

9. Консолідований звіт про управління АТ «Державний Ощадний Банк України» 2019-2023 рр. URL.: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>
10. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: схвалена Рішенням Правління НБУ від 15.12.2017 № 803-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text>
11. Наглядова статистика НБУ. URL.: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#2>
12. Основні показники діяльності банків. URL.: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/>
13. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.
14. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». URL: <https://www.oschadbank.ua/>, <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>
15. Погосова А.В. Облікове забезпечення управління кредитними операціями банку. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2914#:~:text=%D0%9A%D1%80%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BE%D0%BA>.
16. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затв. Постановою Правління НБУ від 30.06.2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
17. Принципи управління кредитними ризиками. Базельський комітет з банківського нагляду. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_035#Text
18. Про банки і банківську діяльність: закон України №2740-III від 20.09.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14?find=1&text=%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0>

[%BD%D1%96+%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97#Text](#)

19. Про затвердження Положення про визначення пов'язаних із банком осіб: Постанова від 12.05.2015 №315 . URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/349541__744431

20. Рівень непрацюючих кредитів. URL.: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl#1243-za-obsyagom-nepratsyuyuchyh-kredytiv-npl>

21. Смолінська С.Д., Самченко І.О. Шляхи покращення здійснення кредитних операцій бвнками у напрямі підвищення ефективності діяльності підприємств. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/203.pdf>

22. Фінансовий менеджмент в банку: навчальний посібник / О.І.Копилюк, Н.М. Ногінова, О.М. Музичка, Н.С. Кульчицька. - Львів: вид-во «Ліга-Прес», 2015. – 236 с.

23. Фінансовий менеджмент у банку. Навч.посіб. / Журавльова Т.О., Макаренко Ю.П., Турова Л.Л., Сірко А.Ю. – Дніпро: Пороги, 2021.- 360 с. http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/32011/1/fmb_20.PDF

24. Фінансовий менеджмент у банку. Навчальний посібник./ Демчук Н.І., Мазур І.М., Вишнякова І.В.– Дніпро: Пороги, 2016. - 300с.

25. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібник / В. М. Лачкова, Л. І. Лачкова, І. Л. Шевчук. – Х.: Видавець Іванченко І. С., 2017. – 180 с

26. Частка непрацюючих кредитів у банках за 2023 рік скоротилася до 37,4%. URL.: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-2023-rik-skorotilasya-do-374>

27. Credit risk definition. Accounting tools. URL: <https://www.accountingtools.com/articles/what-is-credit-risk.html>

28. International Association of Risk and Compliance Professionals (IARCP). Credit_Risk. URL: https://www.risk-officer.com/Credit_Risk.htm

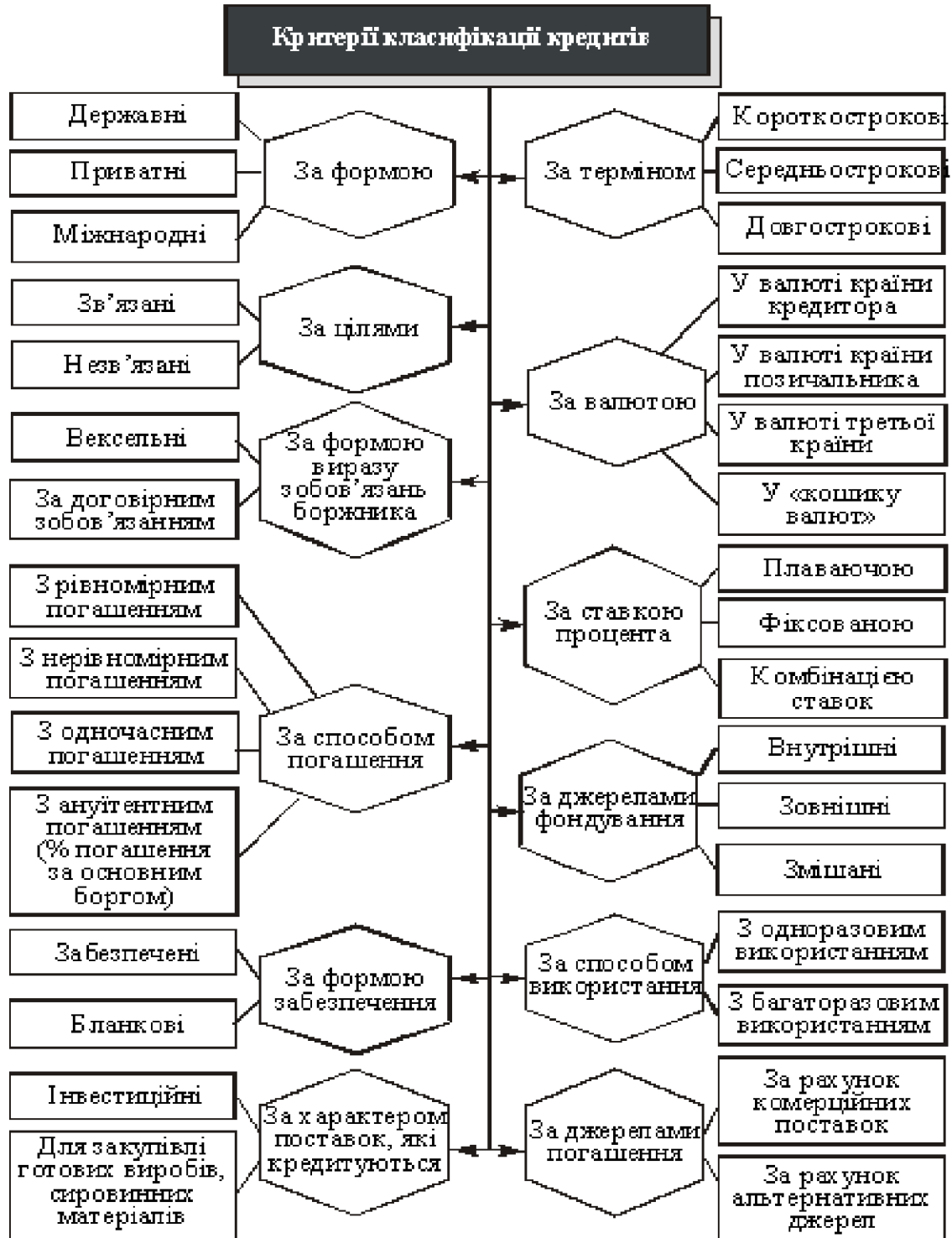
29. Sinkey J. F. Commercial Bank Financial Management – Into the Financial Services Industry. 2002. – pp. 696.

30. What is the credit? The Economic Times. URL : <https://economictimes.indiatimes.com/definition/credit>

31. Google trends. URL.: <http://surl.li/npvde>

Додаток А

Класифікаційні ознаки кредиту, кредитного ризику

Таблиця А.1 – Класифікація кредитних ризиків (за матеріалами [5])

Ознаки класифікації кредитних ризиків	Вид кредитних ризиків
За сферою виникнення	Ризик щодо позичальника Ризик щодо страховика Ризик щодо гаранта (поручителя) Ризик кредитного продукту Ризик зміни зовнішнього середовища банку
За ризиковою позицією	Ризик по одиничних ринкових позиціях Портфельний ризик
За рівнем прийняття рішень	Макроекономічний ризик Ризик на рівні банківської установи Ризик відповідальної особи
За напрямком використання кредитів	Ризик за споживчими кредитами Ризик за промисловими кредитами Ризик за інвестиційними кредитами
За рівнем прогнозованості	Прогнозований ризик Непрогнозований ризик
За причинами виникнення	Об'єктивний ризик Суб'єктивний ризик Законодавчий ризик
За доцільністю здійснення кредитних операцій	Виправданий ризик Невиправданий ризик
За розмірами втрат	Незначний ризик Великий ризик Критичний ризик
За рівнем здійснення аналізу	Індивідуальний ризик Спільний ризик
За методами мінімізації	Уникнення ризику Зниження рівня ризику Передача (страхування) ризику
За ймовірністю реалізації	Реалізований ризик Потенційний ризик
Залежно від характеру прояву	Моральний ризик Діловий ризик Фінансовий ризик
За терміном дії кредитної угоди	Ризик по короткострокових угодах Ризик по довгострокових угодах
За фінансовими наслідками	Ризик, унаслідок якого є фінансові втрати Ризик, унаслідок якого є втрачена вигода Ризик, унаслідок якого є фінансовий дохід
За видом операцій кредитного характеру	Ризик при кредитуванні Ризик при операціях з векселями Ризик при лізингових операціях Ризик при факторингових та гарантійних операціях Ризик при акредитивах
За способом впливу на ризик	Ризик, що регулюється банком самостійно Ризик, що передається на страхування страховій компанії (гаранту, поручителю) Ризик, що розподіляється між іншими банками

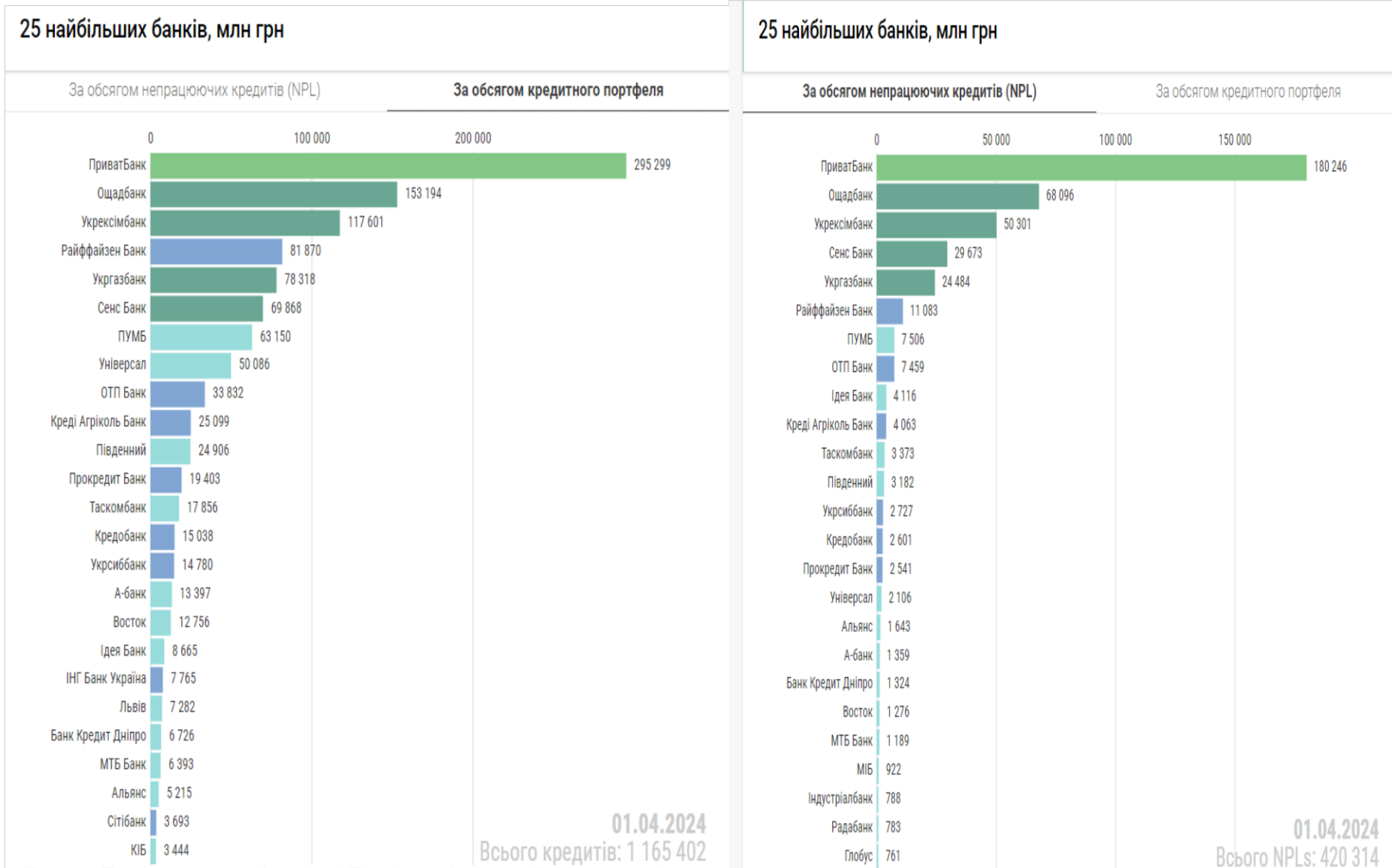

Рисунок А.2 – Обсяг кредитного портфеля та NPL 25 найбільших банків України

Додаток Б
Банківська статистика

Таблиця Б.1 - Значення економічних нормативів по системі банків України за 2019 рік

Значення економічних нормативів по системі банків України за 2019 рік															
														(%)	
№ з/п	№	Норматив	За станом на												
			01.01	01.02	01.03	01.04	01.05	01.06	01.07	01.08	01.09	01.10	01.11	01.12	
8	4	H4	Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)¹	68,66	76,47	77,85	70,15	69,96	69,07	66,63	64,93	66,37	...	...	...
9	5	H5	Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)¹	99,12	101,47	102,46	100,97	100,25	100,54	97,76	99,18	99,05	...	...	...
10	6	H6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %)	93,52	92,36	93,44	92,63	92,29	92,23	91,61	93,33	93,29	93,86	93,57	94,40
11	7	H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	19,83	19,26	19,10	18,99	18,65	18,37	17,86	18,28	18,06	17,84	17,49	17,32
12	8	H8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	176,23	192,41	169,54	174,68	172,21	152,26	146,97	140,92	138,26	120,79	127,94	120,54
13	9	H9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25 %)	10,41	9,87	8,90	9,48	9,53	10,19	8,64	8,08	8,61	7,47	7,86	7,23
14	10	H11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15 %)	0,0009	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0006	0,0006	0,0004	0,0004	0,0004	0,0002	0,0002
15	11	H12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60 %)	0,15	0,15	0,15	0,19	0,15	0,16	0,16	0,16	0,16	0,15	0,14	0,14
16															
17	¹ Відповідно до змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджених постановою Правління Національного банку України від 01.08.2019 № 102, починаючи з 02.09.2019 економічні нормативи H4 та H5 не розраховуються.														
18															

Таблиця Б.2 - Значення економічних нормативів по системі банків України за 2023 рік

Значення економічних нормативів по системі банків України за 2023 рік														
														(%)
№ з/п	Норматив		За станом на											
			01.01	01.02	01.03	01.04	01.05	01.06	01.07	01.08	01.09	01.10	01.11	01.12
1	H1	Регулятивний капітал (млн грн)	211 091,1	212 035,0	215 182,1	219 896,3	220 832,1	236 519,2	245 540,9	251 458,8	257 710,2	260 248,3	264 480,9	269 881,7
2	H2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10 %)	19,68	19,84	20,34	20,80	20,95	22,80	23,77	24,30	24,94	24,99	25,31	25,41
3	H3	Норматив достатності основного капіталу (не менше 7%)	13,12	13,14	13,35	13,41	13,42	14,25	14,51	14,81	14,94	14,76	14,85	14,67
4	H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	17,80	17,35	17,66	17,24	17,06	16,16	15,27	15,19	16,11	15,17	14,99	14,55
5	H8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	86,33	90,73	85,14	84,02	80,93	74,98	66,61	63,18	59,66	59,97	58,70	58,14
6	H9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25 %)	2,81	2,96	2,60	2,66	1,73	2,68	2,18	1,96	1,83	2,14	1,66	2,12
7	H11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15 %)	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
8	H12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60 %)	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01

Таблиця Б.3 – Стан корпоративного кредитного портфеля на 1 листопада 2023 року

№ з/п	Назва галузі	Валові працюючі кредити				Міграція* кредитів у NPL за 12 міс.		Частка NPL**	Розподіл обсягів кредитів за територіями фактичної операційної діяльності*** боржника				Структура позик, "5-7-9%" (усього 128 млрд грн)
		усього, млрд грн	у т. ч. МСП, млрд грн	покриття резервами за МСФЗ 9	покриття кредитним ризиком	за кількістю	за сумою боргу		тимчасово окуповані росією	активні бойові дії	можливі бойові дії	Інші	
1	Сільське господарство	99	82	5.8%	4.0%	6.9%	6.9%	15.3%	0.2%	1.3%	8.3%	90%	51.1%
2	Добувна промисловість	2	1	4.0%	7.2%	7.9%	25.5%	51.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100%	0.0%
3	Харчова промисловість	45	20	6.8%	4.1%	5.3%	9.2%	23.7%	0.4%	0.2%	8.6%	91%	8.2%
4	Легка промисловість	2	2	2.7%	4.8%	5.8%	4.1%	14.9%	0.0%	1.6%	0.1%	98%	0.5%
5	Хімічна промисловість	6	5	5.6%	2.6%	3.7%	18.4%	22.7%	0.0%	0.0%	15.5%	85%	2.6%
6	Виробн. буд. матеріалів	3	1	4.4%	4.7%	10.1%	24.1%	30.3%	2.3%	0.0%	1.9%	96%	0.6%
7	Металургія	6	5	5.3%	3.5%	7.0%	25.3%	55.5%	0.0%	0.6%	8.1%	91%	1.7%
8	Машинобудування	6	4	8.5%	4.0%	9.1%	5.9%	47.4%	0.0%	0.2%	11.5%	88%	1.4%
9	Постачання е/е, ЖКП	8	6	4.6%	6.4%	13.0%	23.5%	25.4%	0.0%	0.4%	1.2%	98%	0.3%
10	"Зелена" енергетика	14	9	5.1%	3.7%	10.1%	21.5%	55.7%	0.6%	0.0%	13.2%	86%	0.7%
11	Будівництво	4	2	2.7%	4.7%	17.1%	19.6%	71.9%	1.2%	2.8%	4.4%	92%	1.2%
12	Торгівля авто	4	3	5.4%	2.5%	2.5%	1.3%	14.0%	2.6%	0.6%	9.6%	87%	1.9%
13	Оптова торгівля	84	53	6.8%	5.9%	6.8%	14.9%	25.3%	0.3%	0.6%	4.8%	94%	17.4%
14	Роздрібна торгівля	24	6	8.0%	7.3%	2.1%	0.3%	14.6%	1.6%	3.2%	5.7%	90%	5.0%
15	Транспорт	12	8	5.7%	3.7%	7.7%	11.0%	24.6%	0.8%	0.3%	3.1%	96%	2.7%
16	Готелі	5	5	42.3%	15.2%	40.0%	9.2%	13.3%	0.0%	0.0%	0.0%	100%	0.0%
17	Операції з нерухомістю	6	5	19.9%	17.0%	20.4%	46.2%	69.1%	0.0%	10.5%	3.8%	86%	0.1%
18	Ком. нерухомість	7	6	8.7%	4.6%	22.1%	46.7%	85.7%	0.0%	0.2%	3.1%	97%	0.3%
19	Фінансові послуги	4	3	3.3%	4.6%	19.0%	28.5%	31.8%	0.1%	0.1%	0.1%	100%	0.1%
20	Інше	17	10	4.2%	4.6%	7.4%	10.0%	23.5%	4.0%	3.9%	6.7%	85%	4.1%
21	Державні підприємства	70	6	2.0%	3.5%	9.9%	6.9%	10.1%	14.9%	3.2%	10.4%	72%	0.0%
	Усього	431	243	6.1%	4.9%	7.5%	12.6%	31.1%	2.9%	1.5%	7.4%	88%	100%

Додаток В

Показники діяльності АТ «Ощадбанк»

Рисунок В.1- Стратегічні пріоритети АТ «Ощадбанк»

МОЇ ПОСЛУГИ

ОЩАДБАНК

МІЙ БАНК. МОЯ КРАЇНА

Повний спектр фінансових послуг:

Рахунки та платежі

- ✓ поточні рахунки
- ✓ рахунки учасників енергоринку
- ✓ газового ринку
- ✓ ВПС, інше

Система дистанційного обслуговування

- ✓ контроль та управління коштами групи компаній

Депозити

- ✓ строкові вклади
- ✓ вклади на вимогу

Операції з іноземною валютою та міжнародні розрахунки

- ✓ купівля/продаж/конвертація
- ✓ міжнародні перекази + SWIFT GPI
- ✓ міжнародні перекази + SWIFT GPI
- ✓ експертиза валютного контракту
- ✓ послуга прямого дилінгу

Кредити

- ✓ для поточної діяльності
- ✓ інвестиційних проектів
- ✓ муніципалітетів, інше

Документарні операції та торговельне фінансування

- ✓ акредитиви
- ✓ гарантії
- ✓ документарне інкасо
- ✓ вексельні операції, інше

Фінансовий лізинг

Корпоративні картки

Зарплатний проект, масові виплати MY TRANSFER

Приймання платежів

Еквайринг

торговий/інтернет/Ощад Pay

Інкасація та перевезення цінностей

Індивідуальні сейфи

Операції з цінними паперами

- ✓ військові облігації
- ✓ операції з ОВДП
- ✓ випуск ЦП
- ✓ купівля/продаж ЦП

Послуги депозитарної установи

А також за підтримки держави:

- ✓ Державні гарантії
- ✓ Підтримка експортерів спільно з Експортно-кредитною агенцією
- ✓ програма «Доступні кредити 5-7-9%»

Рисунок В.2 – Перелік фінансових послуг АТ «Ощадбанк»

МОЇ ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

ОЩАДБАНК

МІЙ БАНК. МОЯ КРАЇНА

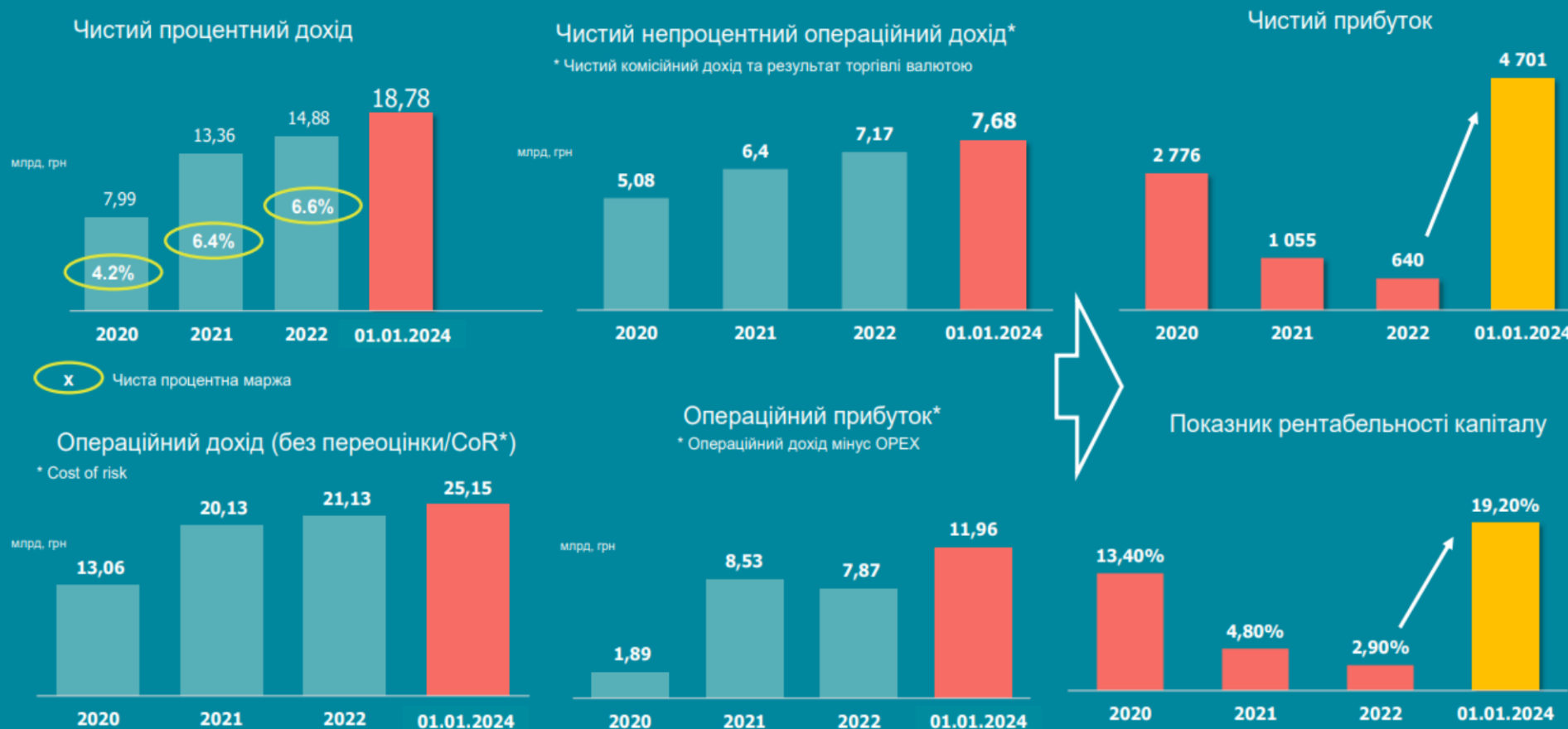
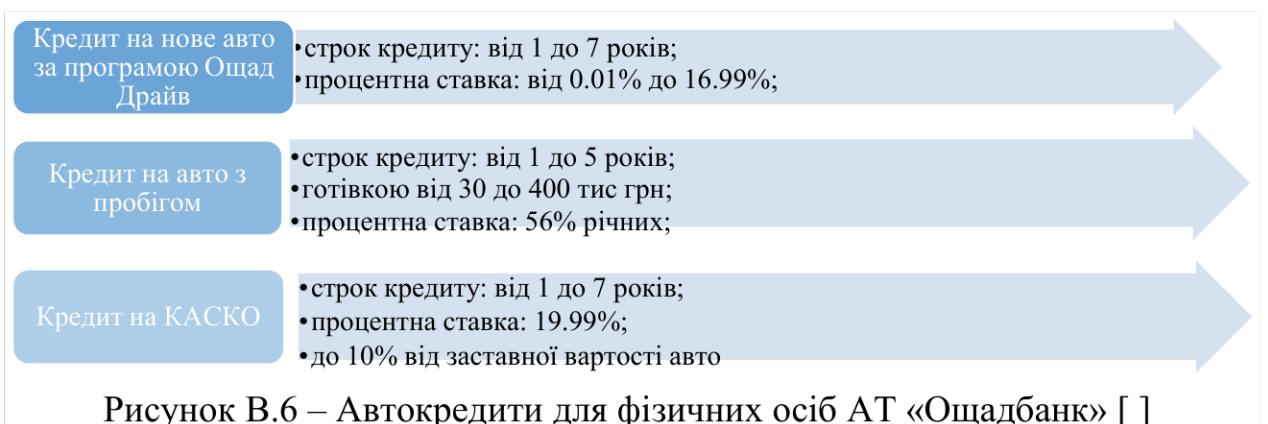
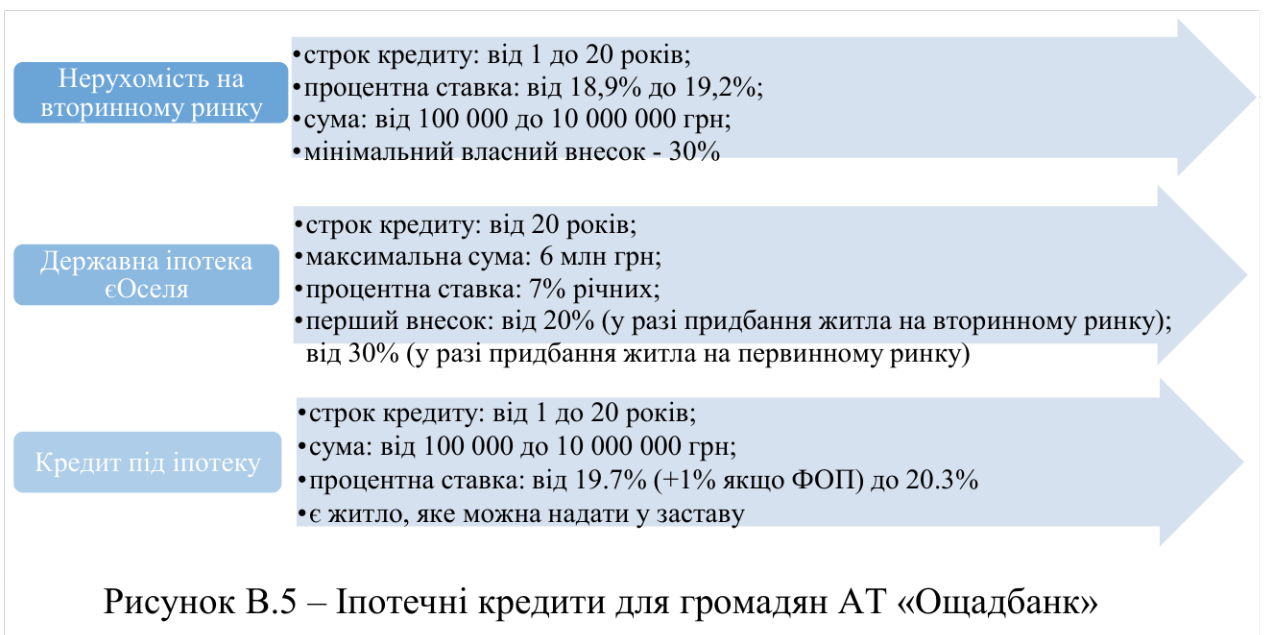
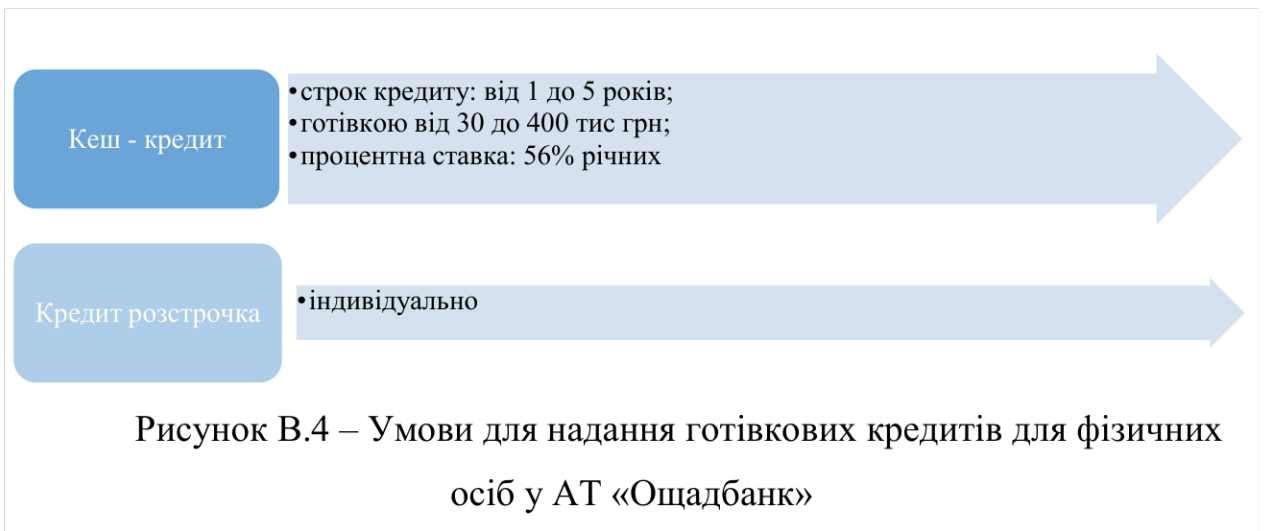

Рисунок В.3 – Фінансові результати діяльності АТ «Ощадбанк»

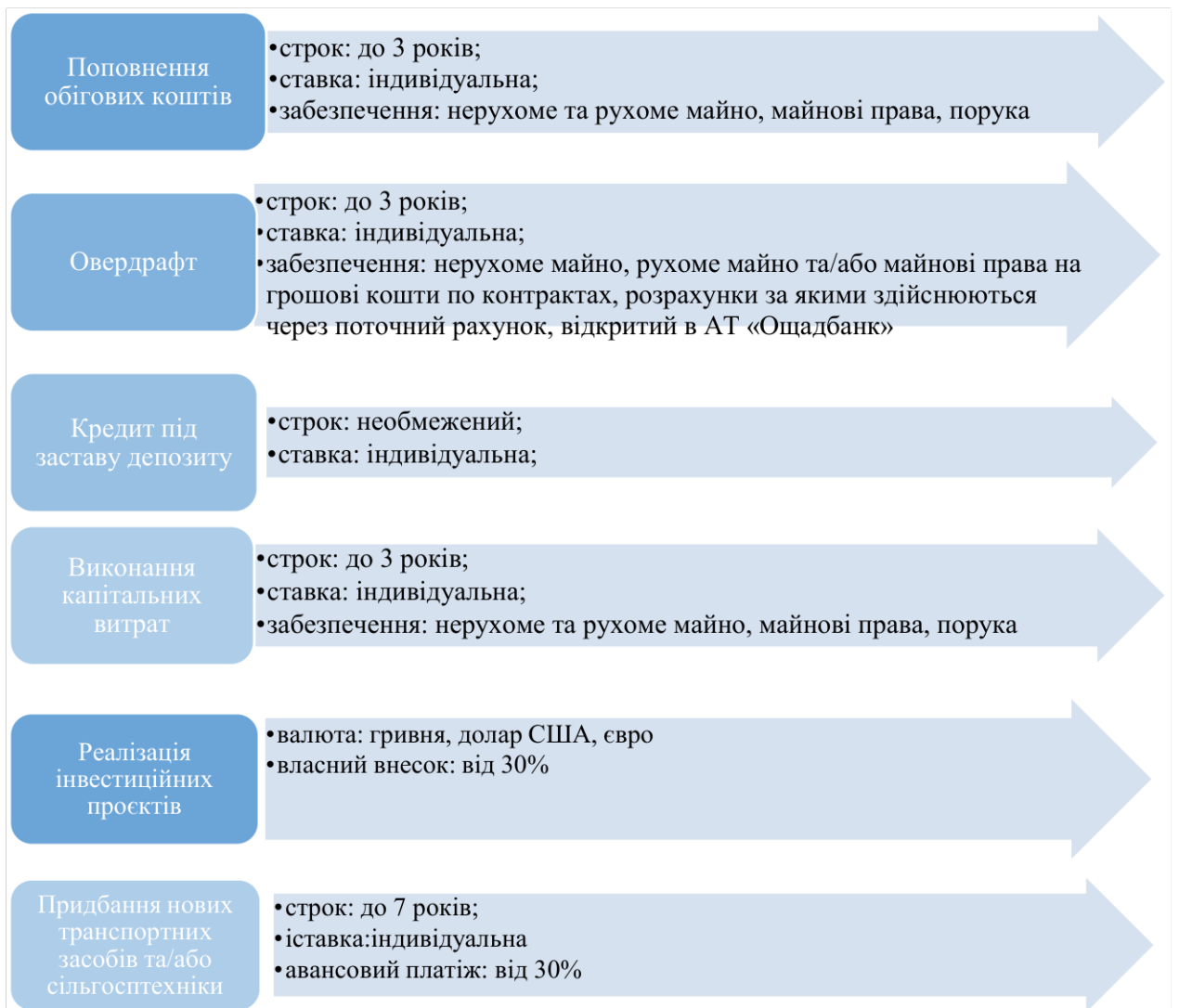

Рисунок В.7 – Кредитні продукти для юридичних осіб у АТ «Ощадбанк»

[ ]

12. КРЕДИТИ, НАДАНІ КЛІЄНТАМ

	31 грудня 2023 року	31 грудня 2022 року
Кредити, надані клієнтам, які оцінюються за амортизованою собівартістю	88 720 959	82 734 176
Кредити, надані клієнтам, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток (Примітка 26)	388 060	481 419
Всього кредитів, наданих клієнтам	89 109 019	83 215 595
Кредити, надані клієнтам, які оцінюються за амортизованою вартістю		
Кредити, надані юридичним особам:		
Кредити корпоративним суб'єктам господарювання	86 831 357	81 210 567
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за кредитами корпоративним суб'єктам господарювання	(19 930 693)	(19 793 660)
Всього кредити корпоративним суб'єктам господарювання	66 900 664	61 416 907
Кредити органам державної влади та органам місцевого самоврядування	7 059 913	10 094 679
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за кредитами органам державної влади та органам місцевого самоврядування	(200 727)	(253 599)
Всього кредити органам державної влади та органам місцевого самоврядування	6 859 186	9 841 080
Іпотечні кредити	601	1 543
Всього іпотечні кредити	601	1 543
Кредити, надані фізичним особам:		
Іпотечні кредити	7 036 575	3 683 923
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за іпотечними кредитами, наданими фізичним особам	(789 269)	(772 268)
Всього іпотечні кредити	6 247 306	2 911 655
Інші кредити	12 486 568	12 646 782
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими фізичним особам	(3 773 366)	(4 083 791)
Всього інші кредити	8 713 202	8 562 991
Всього кредитів, які оцінюються за амортизованою вартістю	88 720 959	82 734 176
Кредити, надані клієнтам, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		
Кредити корпоративним суб'єктам господарювання	388 060	481 419
Всього кредитів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	388 060	481 419

Рисунок В.8 – Кредити, надані клієнтам АТ «Ощадбанк»

12. КРЕДИТИ, НАДАНІ КЛІЄНТАМ

	31 грудня 2021 року	31 грудня 2020 року
Кредити, які оцінюються за амортизованою вартістю	72 716 125	60 749 810
Кредити, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток (Примітка 26)	2 037 961	2 476 267
Всього кредитів, наданих клієнтам	74 754 086	63 226 077
Кредити, які оцінюються за амортизованою вартістю		
Кредити, надані юридичним особам:		
Кредити корпоративним суб'єктам господарювання	57 561 182	68 565 135
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за кредитами корпоративним суб'єктам господарювання	(9 513 449)	(22 463 185)
Всього кредити корпоративним суб'єктам господарювання	48 047 733	46 101 950
Кредити органам державної влади та органам місцевого самоврядування	11 140 533	5 819 542
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за кредитами органам державної влади та органам місцевого самоврядування	(94 709)	(89 449)
Всього кредити органам державної влади та органам місцевого самоврядування	11 045 824	5 730 093
Іпотечні кредити	2 075	4 535
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за іпотечними кредитами	-	(1 745)
Всього іпотечні кредити	2 075	2 790
Кредити, надані фізичним особам:		
Іпотечні кредити	3 176 327	2 038 005
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за іпотечними кредитами, наданими фізичним особам	(643 740)	(827 692)
Всього іпотечні кредити	2 532 587	1 210 313
Інші кредити	13 467 535	10 343 099
За вирахуванням резерву під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими фізичним особам	(2 379 629)	(2 638 435)
Всього інші кредити	11 087 906	7 704 664
Всього кредитів, які оцінюються за амортизованою вартістю	72 716 125	60 749 810
Кредити, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		
Кредити, надані юридичним особам		
Кредити корпоративним суб'єктам господарювання	2 037 961	2 476 267
Всього кредитів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	2 037 961	2 476 267

Продовження рис. В.7

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ (ПРОДОВЖЕННЯ) ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2023 РОКУ (у тисячах гривень)

У нижченаведеній таблиці представлена структура позичальників Групи за секторами економіки:

	31 грудня 2023 року		31 грудня 2022 року		31 грудня 2021 року	31 грудня 2020 року
	Валова балансова вартість	Резерв під ОКЗ	Валова балансова вартість	Резерв під ОКЗ		
Аналіз за секторами економіки						
Енергетика	20 363 179	(4 765 359)	20 627 849	(4 680 409)	18 884 112	20 518 538
Фізичні особи	19 523 143	(4 562 635)	16 330 705	(4 856 059)	16 643 862	12 381 104
Сільське господарство	16 048 310	(1 933 764)	14 227 669	(1 966 173)	11 129 869	11 249 544
Нафтогазова та хімічна промисловість	12 109 593	(577 718)	12 180 124	(497 880)	7 159 735	7 059 939
Торгівля	10 477 794	(935 935)	9 669 016	(1 636 751)	5 557 726	3 108 068
Будівництво та нерухомість	9 731 222	(5 490 944)	9 798 994	(5 420 767)	5 395 506	5 595 614
Виробництво і переробка харчових продуктів та напоїв	7 202 695	(2 492 567)	6 679 837	(2 384 681)	5 333 641	3 562 085
Будівництво та ремонт доріг	5 427 202	(180 616)	6 100 301	(188 851)	5 279 505	2 911 154
Гірничодобувна та металургійна промисловість	5 422 494	(3 023 074)	4 892 472	(2 719 830)	5 159 163	14 940 283
Фінансові послуги	1 771 265	(20 707)	66 522	10 064	3 803 019	4 488 383
Органи місцевого самоврядування	1 634 529	(20 110)	3 994 378	(64 748)	1 418 403	133 182
Виробництво промислових та товарів народного споживання	1 358 245	(91 683)	1 064 339	(103 182)	1 418 403	133 182
Послуги	1 131 581	(410 640)	895 916	(264 892)	836 515	1 056 046
Транспорт	783 388	(113 862)	1 138 665	(53 638)	458 619	459 015
Машинобудування	398 197	(48 021)	171 083	(49 704)	141 605	1 573 212
Видавнича діяльність	48 814	(836)	41 631	(4 783)	30 228	26 099
Медіа та зв'язок	16 113	(2 137)	15 025	(1 844)	10 220	18 364
Інші	355 310	(23 447)	224 387	(19 190)	8 488	96 256
Всього кредитів, наданих клієнтам	113 803 074	(24 694 055)	108 118 913	(24 903 318)	135 397	69 697
					87 385 613	89 246 583
					(12 631 527)	(26 020 506)
					74 754 086	63 226 077

Рисунок В.9 - Кредитування ТА «Ощадбанк» за секторами економіки